

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

MILAN GREINER

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PODNIKOVÁ EKONOMIKA

Vysoká škola ekonomie a managementu

+420 841 133 166 / info@vsem.cz / www.vsem.cz

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lisabonská strategie a Evropa 2020 v oblasti sociální koheze (na příkladě ČR)

TERMÍN UKONČENÍ STUDIA A OBHAJOBA (MĚSÍC/ROK)

Leden/2012

JMÉNO A PŘÍJMENÍ / STUDIJNÍ SKUPINA

Milan Greineder / PE 26

JMÉNO VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prof. Ing. Milan Žák, CSc.

PROHLÁŠENÍ STUDENTA

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci na uvedené téma vypracoval/-a samostatně a že jsem ke zpracování této bakalářské práce použil/-a pouze literární prameny v práci uvedené.

Datum a místo: 31.10.2011, Praha

podpis studenta

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu bakalářské práce za metodické vedení a odborné konzultace, které mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Vysoká škola ekonomie a managementu

+420 841 133 166 / info@vsem.cz / www.vsem.cz

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

**Lisabonská strategie a Evropa 2020
v oblasti sociální koheze (na příkladě ČR)**

The Lisbon Strategy and the Europe 2020 in social cohesion (in the case of the Czech Republic)

Autor: Milan Greineder

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá srovnáním Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020 v oblasti sociální koheze, a to na příkladě České republiky. Práce hledá odpovědi na otázky, zda má strategie Evropa 2020 větší předpoklady pro úspěšné naplnění než Lisabonská strategie, které nástroje lze považovat za zvláště významné pro to, aby strategie Evropa 2020 dosáhla lepších výsledků než Lisabonská strategie a zda přispívá integrační politika Evropské unie ke zlepšení sociální soudržnosti v Evropě. Teoreticko-metodologická část se ve svém úvodu věnuje evropským integračním snahám po 2. světové válce, vysvětluje pojem evropská integrace a zabývá se fiskální a monetární politikou EU. Následující kapitoly se týkají Lisabonské strategie včetně její revidované podoby a představení strategie Evropa 2020. Analytická část práce se týká srovnání Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020 se zaměřením na analýzu nástrojů, které EU pro naplnění nové strategie používá. V dalších částech je zkoumána implementace strategie Evropa 2020 s důrazem na oblast sociální soudržnosti, připravenost České republiky na plnění jejich cílů a srovnány národní cíle, které si Česká republika v rámci strategie Evropa 2020 stanovila, s hlavními cíli strategie.

Summary

Bachelor thesis deals with the comparison of the Lisbon Strategy and the Europe 2020 in social cohesion, in the case of the Czech Republic. The work seeks answers to questions whether Europe 2020 more preconditions for successful implementation than the Lisbon strategy, which tools can be regarded as particularly important to the Europe 2020 achieved better results than the Lisbon strategy and whether it contributes to the integration policy of the European Union to improve social cohesion in Europe. Theoretical and methodological part is devoted in its introduction to European integration efforts after the 2nd World War II, explains the concept of European integration and deals with fiscal and monetary policies of the EU. The following chapters concern the Lisbon strategy, including its revised form and presentation of Europe 2020. The analytical part of this work concerns the comparison of the Lisbon Strategy and the Europe 2020 with a focus on analysis tools to meet the EU's new strategy is used. In other parts of the studied implementation of the Europe 2020 with an

emphasis on social cohesion, readiness of the Czech Republic to fulfill their goals and national targets compared to the Czech Republic in Europe 2020 set, with the main objectives of the Strategy.

Klíčová slova:

Evropská unie, evropská integrace, Lisabonská strategie, strategie Evropa 2020, sociální koheze

Keywords:

European Union, European integration, Lisbon Strategy, strategy Europe 2020, social cohesion

JEL Classification:

A130 - Relation of Economics to Social Values

E200 - Macroeconomics: Consumption, Saving, Production, Employment, and
Investment: General (includes Measurement and Data)

F150 - Economic Integration

Obsah

1 Úvod	1
2 Teoreticko-metodologická část práce	2
2.1 Evropské integrační snahy po 2. světové válce	2
2.2 Pojem evropská integrace	3
2.3 Fiskální a monetární politika Evropské unie	4
2.4 Lisabonská strategie	6
2.4.1 Hlavní oblasti Lisabonské strategie	7
2.4.2 Revidovaná Lisabonská strategie	10
2.4.3 Lisabonská strategie v roce 2005 - nový start	12
2.4.4 Vyhodnocení Lisabonské strategie v oblasti sociální koheze	13
2.5 Strategie Evropa 2020	20
2.5.1 Hlavní cíle strategie Evropa 2020	21
2.5.2 Struktura a řízení strategie Evropa 2020	23
3 Analytická/praktická část	24
3.1 Srovnání Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020	25
3.1.1 Nedostatky Lisabonská strategie	25
3.1.2 Stav Evropské unie na počátku strategii Evropa 2020	26
3.1.3 Analýza nástrojů strategie Evropa 2020	27
3.2 Implementace strategie Evropa 2020 s důrazem na oblast sociální soudržnosti	35
3.3 Připravenost České republiky na plnění cílů strategie Evropa 2020 s přihlédnutím k dosavadnímu plnění Lisabonské strategie	36
3.3.1 Národní program reforem ČR 2005 – 2008	36
3.3.2 Národní program reforem ČR 2008 – 2010	38
3.4 Národní cíle ČR v rámci strategie Evropa 2020	39
3.4.1 Srovnání hlavních cílů strategie Evropa 2020 s národními cíly ČR	41
4 Závěr	43
Literatura	46
Přílohy	

Seznam zkratk

Benelux	Belgie, Nizozemí a Luxembursko
BRIC	Brazílie, Rusko, Indie, Čína
CEEP	Evropské centrum podniků veřejného sektoru
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ECOFIN	Rada ministrů financí a hospodářství členských zemí EU
ECB	Evropská centrální banka
EOK	Evropská odborová konfederace
EQUAL	Iniciativa Společenství EQUAL – boj s diskriminací a nerovností na trhu práce
ESF	Evropský sociální fond
ESFS	Evropský systém orgánů finančního dohledu
ESRB	Evropský výbor pro systémová rizika
EU	Evropská unie
EU 27	Evropská unie čítající 27 členských zemí
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
IT	Informační technologií
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NUTS I	Normalizovaná klasifikace územních celků – území (jednotlivé země EU)

NUTS II	Normalizovaná klasifikace územních celků – regiony (v případě České republiky se jedná o Prahu, Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko)
SRN	Spolková republika Německo
UEAPME	Evropská asociace řemesel a malých a středních podniků
UNICE	Unie zaměstnavatelských a podnikatelských svazů Evropy

Seznam tabulek

Tabulka 1 Srovnání hlavních cílů strategie Evropa 2020 s národními cíly ČR.....49

1 Úvod

Evropa a její snahy o sjednocení sahají do hluboké historie, tj. až do dob římské říše na počátku našeho letopočtu. Novým impulsem k vytvoření sjednocené Evropy se ve 20. století staly dvě světové války v rychlém sledu, které po roce 1945 přivedli čelní představitelé evropských zemích k opětovnému hledání možností jak žít společně v míru. V následujících letech se Evropa neubírá cestou politického sjednocení na federálním základě, jak by se předpokládalo, ale vydává se směrem postupných integračních kroků, které jsou především ekonomického charakteru. Zásadním dokumentem Evropy se na přelomu tisíciletí stala Lisabonská strategie. Ta byla přijata Evropskou radou v březnu 2000 a stala se klíčovým dokumentem Evropské unie na období 10 let na cestě k hospodářskému pokroku. Hlavním cíle Lisabonské strategie bylo stát se nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností. Po čtyřletém období její existence, kdy bylo konstatováno její nízké naplňování, došlo k revizi Lisabonské strategii tak, aby cíle stanovené v roce 2000 bylo možné do konce desetiletí splnit. Na Lisabonskou strategii v roce 2010 navazuje nová strategie na dalších 10 let pod názvem Evropa 2020. Jejím cílem je udržitelný růst založený na využívání inteligentních technologií podporující sociální začlenění. Evropa se tedy v současnosti nachází na začátku implementace nové strategie a má před sebou novou výzvu, kterou nebude snadné naplnit.

Hlavním cílem bakalářské práce je srovnání Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020 v oblasti sociální koheze, a to na příkladě České republiky. Předmětem zkoumání je zhodnotit výsledky Lisabonské strategie a snahy strategie Evropa 2020 o uplatnění nových implementační nástrojů. Práce si klade zejména tyto otázky: Má strategie Evropa 2020 větší předpoklady pro úspěšné naplnění než Lisabonská strategie? Které nástroje lze považovat za zvláště významné pro to, aby strategie Evropa 2020 dosáhla lepších výsledků než Lisabonská strategie? Přispívá integrační politika Evropské unie ke zlepšení sociální soudržnosti v Evropě?

Z metodologického hlediska je bakalářská práce koncipována jako kombinace popisu, komparace, analýzy a metody indukce. Deskriptivní část předkládá obě strategie obecně, tj. nejen v oblasti sociální soudržnosti. Druhá část práce srovnává obě strategie, analyzuje jejich rozdíly se zaměřením na oblast sociální soudržnosti a metodou indukce

dospívá k obecným závěrům. Práce využívá jak primárních zdrojů získaných zejména na internetu, jako jsou dokumenty Evropské komise a Evropské rady, tak sekundárních zdrojů, kterými jsou monografie a články v odborných publikacích věnované tématu Lisabonské strategie a Evropy 2020.

Práce je strukturovaná do devíti hlavních kapitol a závěru. Teoreticko-metodologická část se ve svém úvodu věnuje evropskými integračním snahám po 2. světové válce, vysvětluje pojem evropská integrace a zabývá se fiskální a monetární politikou EU. Následující kapitoly se týkají Lisabonské strategie včetně její revidované podoby a představení strategie Evropa 2020. Analytická část práce se zabývá srovnáním Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020, kde pozornost je zaměřena především na analýzu nástrojů, které EU pro naplnění nové strategie používá. V dalších částech je zkoumána implementace strategie Evropa 2020 s důrazem na oblast sociální soudržnosti a připravenost České republiky na plnění jejich cílů. Na závěr analytické části jsou srovnány národní cíle, které si Česká republika v rámci strategie Evropa 2020 stanovila, s hlavními cíli strategie.

2 Teoreticko-metodologická část práce

2.1 Evropské integrační snahy po 2. světové válce

Pro pochopení integračních procesů v Evropě bychom si měli alespoň ve stručnosti popsat události, které vedly k těmto snahám po druhé světové válce. Evropa se po roce 1945 ocitla v situaci, kdy hledala svou novou tvář a cíl svého směřování. Za války zemřelo 50 milionů lidí, značná část evropského kontinentu byla zničena. Nacionální socialismus v Německu byl sice drtivě poražen, ale byl zde předpoklad, že Sovětský svaz pod vedením Stalina bude usilovat o expanzi na západ.¹ Evropané tak řešili především zásadní otázku: Jak se Evropa může vyhnout další válce? S tím byla spojena i obava nad dalším vývojem Německa. To bylo sice poraženo, ale po zkušenostech z meziválečného vývoje měla především Francie za to, že se nesmí opakovat potupná Versailleská smlouva a měl by se najít způsob, jak spolu žít v míru. Z tohoto závěru

¹ ŠONKA, J. (2004) *Srozumitelně o Evropské unii* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Plot, str. 11].

vyplývalo, že jediným možným řešením je vybudování nových struktur, které budou založeny na spolupráci jednotlivých zemí Evropy.

První zmínky o integračních snahách zazněly na Curyšské universitě v září roku 1946 z úst britského premiéra Winstona Churchilla, který mluví o potřebě vzniku tzv. Spojených států evropských.² Zásadním dokumentem v evropské integrační snaze se o téměř čtyři roky později stala Deklarace Roberta Schumana, přednesená francouzským ministrem zahraničí 9. května 1950 v Paříži, která byla na dálku tentýž den schválena německým kancléřem Konrádem Adenauerem. Tímto dnem tak končí stoletá opozice Francie a Německa a začíná počátek nové sjednocené Evropy. Schumanova deklarace vedla k založení Evropského společenství uhlí a oceli (1952 – zakladateli SRN, Francie, Itálie a země Beneluxu), které je základním uskupením při cestě k Evropské unii.³ Evropa se tak vydává cestou postupných integračních kroků, které se ukázaly být vhodnější než dosavadní snahy o politické sjednocení na federálním základě.

2.2 Pojem evropská integrace

Evropskou integrací se míní především snaha o zabezpečení míru na evropském kontinentu, překonání nacionalisticky orientovaných státních struktur a umožnění společného trhu vedoucího ke zvýšení hospodářského blahobytu Evropy. Politologie obecně vnímá integraci jako sjednocování států nebo administrativních celků. V ekonomické oblasti jde pak o postup vedoucí ke slučování, či spojování dosud oddělených národních ekonomik ve vnitřně jednotný systém, který vede ke vzniku nového hospodářského subjektu.⁴ Ekonomická integrace může mít různé podoby, kdy podle jejího stupně rozlišujeme oblast volného obchodu, celní unii, společný trh, hospodářskou unii či úplnou ekonomickou integraci.⁵ Evropská integrace je procesem, který směřuje ke stále užšímu propojení mezi evropskými národy. Jednotlivé členské země upozadují své národní zájmy nad zájmy Evropy a tím přenášejí část svých kompetencí na společné evropské instituce. Pro zajímavost je vhodné citovat výňatek z memoranda pro přijetí ČR za člena EU, které bylo tehdejším premiérem Václavem Klausem podepsáno dne 17. ledna 1996. Zde se mimo jiné uvádí: „*Vláda České*

² ŠONKA, J. (2004) *Srozumitelně o Evropské unii* 1. vyd. Praha: Nakladatelství Plot, str. 11 - 12].

³ EUROPA: *Deklarace z 9. května 1950 [online]*, [cit. 2011-10-15].

⁴ ROSŮLEK, P., CABADA, L (2002). *Evropa národů, patriotů a integrace*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, str. 5.

⁵ ROSŮLEK, P., CABADA, L (2002). *Evropa národů, patriotů a integrace*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, str. 5.

republiky si uvědomuje prospěšnost a nezvratnost procesu evropské integrace. Oceňuje odvahu a vizi zakladatelů Evropských společenství a jejich pokračovatelů, jejich trpělivost, houževnatost a realismus. Přes všechny obtíže a nedostatky zaručil - míněno vznik Evropských společenství - členským státům na dlouhá desetiletí mír, politickou stabilitu, korektnost mezinárodních vztahů, nebývalé svobody a hospodářskou prosperitu a tyto výdobytky vyzařuje i do svého okolí. Z tohoto a mnoha dalších důvodů je Česká republika oddána idejím liberalizace ekonomických aktivit a mezinárodních ekonomických vztahů. Proto sdílí přesvědčení, že integrační procesy a zejména vytváření jednotného vnitřního trhu a hospodářské a měnové unie jsou adekvátním prostředkem, jak otevřít prostor pro rozvoj dynamických evropských sil v Evropě. Vláda České republiky zároveň akceptuje i ostatní mimoekonomické aspekty evropské integrace. Český národ teprve nedávno opětovně nabyl své plné státní svrchovanosti. Vláda České republiky však nezvratně dospěla k témuž závěru, k jakému dospěly v minulosti vlády dnešních členských států, že v moderním evropském vývoji je výměna části vlastní státní svrchovanosti za sdílený podíl na suverenitě nadstátní a na spoluzodpovědnosti nevyhnutelná jak pro prospěch vlastní země, tak pro celou Evropu“⁶ Z výňatku je patrné tehdejší odhodlání české vládní garnitury plně se zapojit do evropských integrační struktur.

2.3 Fiskální a monetární politika Evropské unie

Při pohledu na evropský integrační proces je dobré se zaměřit i na fiskální a monetární politiku EU. Standardním procesem ve většině států je, že za obě politiky odpovídá vláda dané země, která obvykle deleguje dohled nad měnou a s tím spojené další aktivity na centrální banku. Sama vláda pak svou legislativní činností tvoří fiskální politiku.⁷ Pro ilustraci je vhodné si přiblížit funkci fiskální a monetární politiky na národní úrovni.

V případě recese vládní fiskální politika zpravidla stimuluje ekonomický růst růstem veřejných výdajů. Tento stimul vyvolá větší poptávku po penězích a tím se zvýší

⁶ SPOLEČNÁ ČESKO-SLOVENSKÁ DIGITÁLNÍ PARLAMENTNÍ KNIHOVNA: PČR PS 1998 – 2002, 43. schůze parlamentu, [online] 2001-12-07 [cit. 2011-10-15].

⁷ FUCHS, K., TULEJA, P. *Základy ekonomie* 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. str. 247- 257.

úroková míra. Centrální banka se současně rozhoduje, zda dá více peněz do oběhu a tím pomůže udržet nízkou úrokovou míru nebo se rozhodne pro restriktivní politiku, čímž dojde k růstu úrokových sazeb. Z toho je zřejmé, že fiskální a monetární politika na národní úrovni je velmi propojena a i tak nemusí vždy dojít k optimálnímu sladění jejich kroků, aby došlo k potřebnému prorůstovému efektu. Evropská unie a měna euro se ale nachází ve složitější situaci.

Fiskální politika EU je výrazně omezena velikostí společného rozpočtu, který se dlouhodobě pohybuje okolo 120 miliard euro ročně, což je méně než 1 % hrubého národního důchodu (HND) všech členských zemí EU.⁸ Zásadní překážkou pro fiskální politiky EU je také absence hospodářské vlády, jednotného evropského dluhopisu a společné daně. Bez těchto důležitých nástrojů nemůže Evropská unie uskutečňovat zásadní makroekonomické zásahy do hospodářství EU. Je zřejmé, že nástroje fiskální politiky, kterými jsou především struktura veřejných výdajů a daní nemohou přispět k ekonomickému růstu Evropy a tudíž ani k její sociální soudržnosti. Tím, že navýšení společného rozpočtu na potřebnou výši je politicky dlouhodobě neprůchodné a zavedení hospodářské vlády, eurodluhopisu a společné daně se nedaří prosadit, zůstává tak tvorba fiskální politiky na jednotlivých členských zemích eurozóny.

Monetární politika EU je oproti její fiskální politice v odlišné situaci. Přijetím eura v roce 1999 se Evropská unie stala i monetární unií. Vznikla Evropská centrální banka (ECB), která je nezávislá na orgánech EU a národních vládách. Ta se stará o cenovou stabilitou eura, kdy dominantním nástrojem ECB jsou operace na volném trhu, a to především čtrnáctidenní repo operace.

Z výše uvedeného popisu je zřejmé v jakém paradoxu se Evropská unie nachází. Monetární politika EU je prováděna na nadnárodní úrovni a fiskální zůstává v rukou jednotlivých členských zemí. Nedochozí tedy k synergickému efektu, kdy by monetární expanze či restrikce byla doprovázena adekvátní fiskální politikou a naopak. To nám ukazuje situaci, v jaké se Evropská unie nachází na konci druhého tisíciletí.

⁸ EUROPEAN COMMISSION: *Financial Programming and Budget [online]*, [cit. 2011-10-15].

2.4 Lisabonská strategie

Vznik Lisabonské strategie se datuje na jaro 2000, kdy při zasedání Evropské rady v Lisabonu byla schválena všemi patnácti členskými zeměmi. Důvody, které vedly k vytvoření takové strategie na období 2000 až 2010, byly především v hospodářském zaostávání Evropské unie za vyspělými ekonomika USA a Japonska. Veškeré dosavadní snahy o ekonomické integrační procesy jednotlivých zemí EU, které probíhaly již v minulém období (Lucemburský proces – oblast zaměstnanosti, Cardiffský proces – strukturální politiky) a další) končili neúspěšně.⁹ I když EU dokončilo sjednocení vnitřního trhu, přijalo novou měnu euro a trvalo na ekonomické disciplíně „starých a nových“ členských států v rámci Paktu stability a růstu, koordinace hospodářských politik členů Evropské unie nevedla k cílenému ekonomickému vzestupu.

Na Lisabonském summitu tak byl deklarován ambiciózní cíl, kdy Evropská unie se má stát „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností“.¹⁰ Tento cíl má být naplňován Evropskou unií jako celek. Je tedy kladen důraz na vzájemnou spolupráci členských států EU před jejich individuálními kroky.

Ke splnění tohoto cíle si EU stanovila tyto základní úkoly:

1. připravit přechod k ekonomice a společnosti založené na znalostech, a to pomocí lepších politik, pokud jde o informační společnost, výzkum a technologický rozvoj prostřednictvím urychlení procesu strukturálních reforem směřujících ke konkurenceschopnosti, inovacím a dokončení vnitřního trhu;
2. modernizovat evropský sociální model, investovat do lidí a bojovat proti vylučování ze společnosti;
3. udržet zdravou ekonomickou perspektivu a příznivý výhled pokud jde o růst, a to aplikací vhodné kombinace makroekonomických politik.¹¹

Lisabonská strategie tak kromě ekonomického rozvoje klade důraz i na sociální a ekologickou obnovu Evropské unie. Jde tedy o dokument, který obsahuje komplexní a

⁹ KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J. MRÁČEK, K. (2006). *Lisabonská strategie: posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* Praha: Professional Publishing, Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky VŠE, str. 12.

¹⁰ EVROPSKÁ KOMISE: *Lisabonská strategie [online]* 2010-10-30 [cit. 2011-09-04].

¹¹ EVROPSKÁ KOMISE: *Lisabonská strategie [online]* 2010-10-30 [cit. 2011-09-04].

vzájemně se podporující souhrn opatření, která mají podpořit ekonomický růst Evropské unie, aniž by došlo ke ztrátě sociální soudržnosti a ničení životního prostředí.

2.4.1 Hlavní oblasti Lisabonské strategie

Evropská rada na lisabonském zasedání určila hlavní směry, kterými se má EU ubírat. Ty lze rozdělit na ekonomické, sociální a ekologické.

V ekonomické oblasti je zaměřena pozornost na:¹²

- informační a komunikační technologie - všestranné používání internetu a jeho využití při běžných aktivitách subjektů i domácností;
- výzkum, vývoj a inovace - podporování, propojení a koordinace evropských výzkumných aktivit směřující k jejich aplikaci v praxi, a to za výrazné finanční spoluúčasti soukromého sektoru (až 3% HDP členských zemí);
- podnikatelské prostředí – odstranění překážek především v redukci celkového administrativního břemene a k přístupu ke kapitálu, podpora vzniku malých a středních firem a tím vytvoření nových pracovních míst;
- jednotný vnitřní trh – dokončení volného pohybu zboží a kapitálu a vypracování strategie, která napomůže k odstranění překážek volného pohybu služeb mezi členskými zeměmi;
- finanční trh - sjednocení finančních trhů, umožnit jednoduchý a transparentní přístup k investičnímu kapitálu zejména pro malé a střední podniky;
- makroekonomické politiky – lepší koordinace hospodářských politik členských zemí se zaměřením na fiskální stabilitu a na trvalou udržitelnost veřejných financí.

Sociální oblast Lisabonské strategie se týká aktivní politiky zaměstnanosti a modernizace evropského sociálního modelu. Z důvodu vysoké nezaměstnanosti, která byla v roce 2000 okolo 8,5 % práceschopného obyvatelstva byly definovány hlavní problémy členských zemí v oblasti trhu práce.¹³ Těmi jsou nízký podíl zaměstnanosti ve službách, značné rozdíly v míře nezaměstnanosti mezi členskými zeměmi, kde

¹² EVROPSKÁ KOMISE: *Lisabonská strategie [online]* 2010-10-30 [cit. 2011-09-04].

¹³ EUROSTAT: *Unemployment rate by gender [online]*, 2011-08-12 [cit. 2011-09-09].

převládá nezaměstnanost v průmyslových oblastech, na jihu a v odlehlých regionech EU. Významná je i nízká zaměstnanost žen, kde jen polovina z nich pracuje¹⁴ a problém je i v zaměstnanosti obyvatel ve věku 55 až 65 let (33,3 %).¹⁵

Hlavním nedostatkem EU v oblasti pracovního trhu je právě nízké využívání potenciálu práceschopného obyvatelstva, kdy jeho zaměstnanost v roce 2000 dosahovalo pouze 61,4 %.¹⁶

Lisabonská strategie si v politice zaměstnanosti zaměřila na několik oblastí. Jednou z nich je zvýšení zaměstnanosti za pomoci sladění poptávky firem s nabídkou pracovní síly, a to především zajištěním požadovaných kvalifikací nezaměstnaným. Za tímto účelem mají národní služby v oblasti zaměstnanosti využívat i celoevropskou databázi volných pracovních míst. Dále je kladen důraz na celoživotní vzdělávání, aktivní stáří a také hledání řešení pro nejvíce znevýhodněné kategorie osob. Strategie má pomoci zvýšit zaměstnanost ve službách, více zavádět pružnou pracovní dobu a práci na částečné úvazky, podporovat princip rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce a vytváření podmínek pro soulad pracovního a rodinného života. Tyto opatření mají do roku 2010 vést ke zvýšení zaměstnanosti až k 70 % a zaměstnanost žen se má přesáhnout 60ti procentní hranici.¹⁷

Druhou částí, na kterou se Lisabonské strategie v sociální oblasti zaměřuje je modernizace evropského sociálního modelu. Ta má být uskutečněna zvyšováním množství finančních prostředků do lidského kapitálu. Cílem je, aby do roku 2010 se snížil počet osob ve věku 18 až 24 let s nižším středoškolským vzděláním, kteří nepokračují v dalším vzdělávání či si nezvyšují odbornost. Modernizace evropského sociálního modelu spočívá především v převodu škol a středisek odborné přípravy na víceúčelová vzdělávací střediska pro různé sociální skupiny, která jsou propojena s firmami a výzkumnými zařízeními nejrůznějších zaměření. K tomu má také pomoci rozvoj mezinárodních výměnných programů, kdy studenti, učitelé či výzkumní pracovníci mají možnost získat znalosti a zkušenosti v dalších členských zemích EU.

Tato modernizace má přispět k přechodu Evropské unie ke znalostní ekonomice. To se může dít pouze za předpokladu, že se tím neprohloubí stávající sociální problémy,

¹⁴ EUROSTAT: *Employment rate by gender, age group15-64 [online]*, 2011-08-12 [cit. 2011-09-09].

¹⁵ EUROSTAT: *Employment rate of older workers by gender [online]*, 2011-08-12 [cit. 2011-09-09].

¹⁶ EUROSTAT: *Employment rate by gender, age group15-64 [online]*, 2011-08-12 [cit. 2011-09-09].

¹⁷ EVROPSKÁ KOMISE: *Lisabonská strategie [online]* 2010-10-30 [cit. 2011-09-04].

jakými jsou nezaměstnanost, chudoba a sociální vyloučení. Důležité je tedy zajistit, aby nastavené systémy byly funkční, pracovat se vyplácelo a byla zajištěna jejich dlouhodobá udržitelnost i z důvodu stárnutí evropské populace.

K ekonomickému a sociálnímu pilíři Lisabonské strategie byl v roce 2001 na červnovém zasedání Evropské rady ve Stockholmu přidán i ekologický pilíř. Ten se týká udržitelného rozvoje a kvality života v Evropské unii. Udržitelný rozvoj má za cíl, aby uspokojování potřeb současné populace nebylo na úkor budoucích generací. Navrhovaná opatření se tedy neposuzují jen z hlediska ekonomických a sociálních dopadů, ale je přihlíženo i k dopadům enviromentálním. Lisabonská strategie tak byla doplněna o čtyři ekologické oblasti:¹⁸

1. Boj proti klimatickým změnám v důsledku emise skleníkových plynů a zvyšování podílu obnovitelné energie na celkové energetické spotřebě;
2. Zvýšení dostupnosti železniční, lodní a veřejné silniční dopravy spolu se zohledněním sociálních a ekologických nákladů v cenách dopravy;
3. Ochrana veřejného zdraví a ochrana spotřebitele s důrazem na nezávadnost a kvalitu potravin, používání chemických látek a výskyt infekčních nemocí;
4. Zodpovědnost při nakládání s přírodními zdroji, hledání dalších využití průmyslových odpadů a zamezení snížení biodiverzity.

2.4.1.1 Evropská politika soudržnosti

Snahou Evropské unie je rovnoměrný hospodářský a společenský rozvoj všech členských zemí a jejich regionů. Jejím cílem je tedy vyrovnání rozdílů ekonomické a životní úrovně mezi chudými a bohatými částmi EU. Mezi hlavní nástroje realizace evropské politiky soudržnosti jsou strukturální fondy EU. Evropská unie má tři hlavní strukturální fondy. Jsou jimi Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti.

Oblasti sociální soudržnosti se týká především Evropský sociální fond (ESF), který se určen převážně na rozvoj lidských zdrojů, podporu zaostávajících regionů a ekonomickou a sociální přeměnu oblastí, které prochází strukturálními změnami. Pro

¹⁸ EVROPSKÁ KOMISE: *Lisabonská strategie [online]* 2010-10-30 [cit. 2011-09-04].

boj proti všem formám diskriminace a za zavedení rovných podmínek na trhu práce byl pro první programovací období určena iniciativa EQUAL.¹⁹

2.4.2 Revidovaná Lisabonská strategie

V roce 2004, tj. čtyři roky od deklarování Lisabonské strategie nebyli zaznamenány žádné výrazné výsledky, které by opravňovali k optimismu nad jejím naplňováním. To vedlo Evropskou komisi k vytvoření pracovní skupiny vedenou bývalým nizozemským premiérem Wimem Kokem. Ta měla připravit rozbor současného stavu Lisabonské strategie včetně návrhů na další postup, které povedou k naplnění stanovených cílů.

Kokova zpráva, která hájí názor, že koncept Lisabonské strategie je v zásadě správný, upozorňuje, že oproti očekávání došlo k nižšímu růstu zaměstnanosti. Členské země dostatečně nezvyšují výdaje do výzkumu, vývoje a inovací a nejsou naplňovány ani ekologické standardy. Zpráva dále konstatuje, že především v důsledku rozšíření EU o nové země s vysokou nezaměstnaností, nízkou produktivitou práce a nízkými výdaji na výzkum lze předpokládat, že velká část lisabonských cílů je ohrožena.²⁰ Evropa tak oproti roku 2000 v růstu ekonomiky ještě více zaostává za Spojenými státy a Japonskem. Na důvody, které způsobily neúspěch Lisabonské strategie se můžeme podívat podrobněji.

Lisabonská strategie předpokládala, že růst ekonomiky v zemích EU bude pokračovat minimálně ve stejném tempu, jak tomu bylo v druhé polovině devadesátých let, kdy její ekonomiky rostly v průměru 3% HDP ročně.²¹ Situace se ale po 11. září 2001 změnila v celém globálním světě nevyjímaje země EU. Došlo k víceletému propadu a růst tak byl oproti očekávání jen 1,2% HDP ročně.²² To mělo za následek nižší investování do IT sektoru a ponížení výdajů na výzkum, vývoj a inovace.

¹⁹ CPKP, ORINIAKOVÁ, P.: *Sociální politika Evropské unie – základní dokumenty online*, 2001-05-09 [cit. 2011-09-05].

²⁰ MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE, KOK, W.: *Facing the challenge – The Lisbon strategy for growth and employment [online]*, 2004-11-01 [cit. 2011-09-06].

²¹ EURACTIV, URBAN, L.: *Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy[online]*, 2005-01-10 [cit. 2011-09-18].

²² EURACTIV, URBAN, L.: *Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy[online]*, 2005-01-10 [cit. 2011-09-18].

Plán rozsáhlé aplikace nových technologií do širokého spektra nejen výrobních oborů v zemích EU naráží také na absenci komplexní strategie, která by napomohla růstu IT odvětví a jeho uplatnění ve všech odvětví hospodářství. Nebyly pro to vytvořeny dostatečné podmínky v podnikatelské oblasti. Jedná se především o přetrvávající bariéry pro založení a vedení podniku, přístupu ke kapitálu, chybějící reformy na pracovním trhu a finančních trzích.²³

Potíž je také spatřována v šíři lisabonské agendy a v konfliktu jejich cílů. I když byla Lisabonská strategie definována v obecné rovině, byly sestaveny tři pilíře (ekonomický, sociální a ekologický) a ty rozděleny do devíti směrů, postupně vznikali nové programy a akční plány, které vedly ke stanovení neúměrnému množství priorit. To celé mělo za následek rozmělnění lisabonských cílů do neuchopitelného celku. Došlo tak i k nerovnováze mezi třemi pilíři, kdy proti sobě stojí ekonomické priority na jedné straně a sociální a ekologické priority na straně druhé. V Kokově zprávě bylo zdůrazněno, že hlavním cílem Lisabonské strategie je ekonomický růst a vyšší míra zaměstnanosti EU, a to za předpokladu, že ke zvýšení sociálních a ekologických požadavků může dojít jen s rostoucí a neustále se inovující ekonomikou.

Další důvody neúspěchu Lisabonské strategie jsou spatřovány v jejím způsobu řízení.²⁴ Se zahájením nové strategie nebyl vytvořen nový orgán, který by byl pověřen jejím řízením. Evropské instituce, a to především Evropská komise, rada EU a Evropská rada, byly pověřeny, aby se do strategie zapojily a nástrojem řízení byla označena metoda koordinace. Tato metoda nemůže a ani z důvodu zásady subsidiarity nemá právo přikazovat jednotlivým členským zemím, jak mají v jednotlivých oblastech postupovat. Vše je spíše v rovině doporučení či maximálně v podobě morálního nátlaku. Strategie předkládá pouze obecné cíle a je na členských zemích kdy tyto cíle splní a jaké zvolí nástroje k jejich naplňování. Z toho vyplývá, že zásadní vliv na úspěch Lisabonské strategie nemají ani tak evropské instituce, ale především členské země v přijetí a řádném plnění společně definovaných cílů. Úspěch či neúspěch je dán především v převzetí dílu odpovědnosti členských zemí EU a ve vnímání strategie jako svého

²³ MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE, KOK, W.: Facing the challenge – The Lisbon strategy for growth and employment [online], 2004-11-01 [cit. 2011-09-06].

²⁴ EURACTIV, URBAN, L.: Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy[online], 2005-01-10 [cit. 2011-09-18].

poslání. Lisabonské cíle tak není možné naplňovat, pokud se členské země liší ve svém přístupu.

Z důvodu zjednodušení a zefektivnění koordinace hospodářských politik a zlepšení plnění stanovených cílů byl zaveden tříletý cyklus monitorování a hodnocení dosaženého pokroku, kde základ tvoří akční programy na národní úrovni (Národní programy reformem a následné Zprávy o plnění Národních programů reformem).²⁵ V těchto programech si členské země stavují své priority a cíle, na které navazují hodnocením jejich plnění. Došlo také k přejmenování Lisabonské strategie na Strategii pro růst a zaměstnanost, kde se v názvu objevují její klíčové priority. Dále bylo rozhodnuto, že v každé vládě bude jeden člen pověřen dohledem nad plněním strategie.²⁶ To má přispět i k větší informovanosti veřejnosti o Lisabonské strategii, která i po pěti letech od jejího začátku nemá přesnější představu o jejím možném dopadu na životní podmínky obyvatel EU.

2.4.3 Lisabonská strategie v roce 2005 - nový start

Po nástupu José Manuela Barrosy do čela Evropské komise došlo k revizi lisabonských cílů a hovoříme o tzv. novém startu Lisabonské strategie. Hlavním úkolem, na kterou se komise zaměřila, bylo zvýšení zaměstnanosti a snaha o reformu strukturálních fondů na období 2007 – 2013. Pro Nový start Lisabonské strategie bylo stanoveno těchto pět priorit.²⁷

1. Soulad hospodářské a sociální politiky - vybudování evropského partnerství pro růst a zaměstnanost.
2. Volný trh a liberalizace – učinit Evropu přitažlivější pro investory a pracující, rozšíření a prohloubení jednotného trhu při zajištění otevřeného a konkurenčního prostředí na trzích v Evropě i mimo ni.
3. Zlepšování evropských a vnitrostátních právních předpisů

²⁵ MFČR: *Národní program reformem 2005 - 2010 [online]*, [cit. 2011-10-23].

²⁶ MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE: KOK, W.: *Facing the challenge – The Lisbon strategy for growth and employment [online]*, 2004-11-01 [cit. 2011-09-06].

²⁷ TOTH, D. (2010). *Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020*. Praha: Powerprint, str. 113.

4. Zvýšení a zlepšení investic do výzkumu a vývoje, které přispějí k vytvoření silné evropské průmyslové základny

5. Modernizace sociálního systému a nalezení rovnováhy mezi pružným pracovním trhem a sociálním zabezpečením s cílem motivovat k aktivnímu chování obyvatel.

Novým nástrojem naplňování Lisabonské strategie se staly Národní programy reform, které byly členskými státy vytvořeny v roce 2005. Dalším nástrojem se staly Evropské strukturální fondy, kdy jejich čerpání je podmíněno tím, že 80 % projektů se přímo vztahuje k implementaci Lisabonské strategie.²⁸

2.4.4 Vyhodnocení Lisabonské strategie v oblasti sociální koheze

2.4.4.1.1 Období před revizí Lisabonské strategie

Po přijetí Lisabonské strategie bylo vždy na jarních zasedáních Evropské rady na programu hodnocení dosavadních výsledků strategie a byla navrhována doporučení k dalšímu postupu.

Prvnímu hodnotícímu zasedání předcházel v prosinci 2000 summit Evropské rady v Nice, kde byl schválen Evropský sociální program. Ten v souladu s Lisabonskou strategií definuje priority v oblasti sociální politiky pro příštích pět let pomocí šesti strategických směrů. Mezi tyto směry patří zajištění více a lepších pracovních míst; předvídaní změn v pracovním prostředí a jejich využívání k nastolení nové rovnováhy mezi flexibilitou a zajištěním pracovních míst; boj proti chudobě, sociálnímu vyloučení a diskriminaci s cílem podpořit sociální integraci; modernizovat sociální ochranu; prosazovat rovné příležitosti mužů a žen; posilovat sociálně politické aspekty procesu rozšiřování a vnějších vztahů EU.²⁹ Evropská sociální agenda představuje zásadní krok směrem k posílení a modernizaci evropského sociálního modelu, které musí jít v souladu s ekonomickým růstem a sociálním pokrokem. Evropská rada si dala za cíl se na každoročním jarním zasedání zabývat plněním této agendy.

²⁸ TOTH, D. (2010). *Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020*. Praha: Powerprint, str. 122.

²⁹ EUROPEAN COUNCIL: *Stockholm European Council 23 and 24 March 2001 – Presidency Conclusions* [online], 2001-03-23 [cit. 2011-09-09].

První rok naplňování Lisabonské strategie byl na programu jednání Evropské rady v březnu 2001 ve Stockholmu. Zde bylo konstatováno, že v roce 2000 bylo i z důvodu hospodářského růstu kolem 3,5 % HDP vytvořeno 2,5 milionu pracovních míst, kde více než dvě třetiny se týkaly žen. Růst zaměstnanosti zemí EU se vyšplhal až na 2,2 %, což byl nejlepší výsledek od roku 1991.³⁰ Přesto se míra nezaměstnanosti dostala přes hranici 8 %.³¹ Evropská rada určila přechodný cíl pro míru zaměstnanosti v rámci EU, kterým má být do roku 2005 naplněn. Celková zaměstnanost má dosáhnout 67 % a zaměstnanost žen 57 %. U cílové skupiny 54 až 64 let byl určen cíl pro rok 2010, kdy zaměstnanost těchto osob má být alespoň 50 %. Za tímto účelem Evropská rada vyzvala členské státy, aby své národní plány v oblasti zaměstnanosti přizpůsobily tomuto cíli. V oblasti vzdělávání, odborné přípravy a kvalifikace si rada a komise dala úkol, že do jara 2002 zpracuje podrobný pracovní program ke sledování cílů systému vzdělávání a odborné přípravy s důrazem na podporu mladých lidí, zejména žen ve vědeckých a technických oborech a zajištění dlouhodobého náboru kvalifikovaných učitelů v této oblasti. Za účelem vyšší mobility pracovníků na otevřeném evropském trhu práce Evropská rada apelovala na lepší přístup k informacím o pracovních příležitostech, pružnější uznávání kvalifikací a délky studia a také přenositelnost nároků na důchod. Dále bylo konstatováno, že ještě v témže roce proběhne v Bruselu zasedání Evropské rady na téma přistěhovalců, migrační a azylová politika, kde bude věnována zvláštní pozornost postavení legálně pobývajících příslušníků třetích zemí v EU.³²

Zasedání Evropské rady v roce 2002 v Barceloně předcházel sociální summit, který rozhodl o vypracování víceletého programu zaměřeného na adaptabilitu podniků v oblastech kolektivního vyjednávání, zpomalení růstu mezd, zvýšení produktivity práce, celoživotního vzdělávání, nových technologií a pružné pracovní doby. Následně na zasedání Evropské rady bylo doporučeno, aby členské státy zvýšili účast pracovníků v procesu změn, které se jich v oblasti zaměstnanosti týkají. V této souvislosti Evropská rada vyzývá sociální partnery (EOK, UNICE, UEAPME, CEEP), aby se aktivně zapojili do změny postupů při řešení restrukturalizace průmyslu. Členskými zemím bylo navrženo, aby v rámci reformy politiky zaměstnanosti snížili daňové zatížení především

³⁰ EUROPEAN COUNCIL: *Stockholm European Council 23 and 24 March 2001 – Presidency Conclusions* [online], 2001-03-23 [cit. 2011-09-09].

³¹ ČSU: *Nadnárodní agregace EU – obecná míra nezaměstnanosti* [online], [cit. 2011-09-09].

³² EUROPEAN COUNCIL: *Stockholm European Council 23 and 24 March 2001 – Presidency Conclusions* [online], 2001-03-23 [cit. 2011-09-09].

u osob s nízkými příjmy a přizpůsobili svůj sociální a daňový systém tak, aby motivoval občany k práci. Dalším doporučením je do roku 2010 zvýšit průměrný odchod do důchodu o 5 let a omezit počet předčasných důchodů. Z důvodu vyššího zapojení žen do pracovního procesu by měli členské země do roku 2010 usilovat o zajištění péče o 90% dětí starších 3 let. Dále je apelováno na zvýšení kvalitativní aspektů práce, a to zejména pokud jde o bezpečnost a ochranu zdraví. Evropská rada dále zdůrazňuje význam boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Členské státy vyzývá, aby ke stanovením cílů přidali do svých národních akčních plánů bod, že výrazně sníží počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením do roku 2010. Pro řešení problému se stárnoucí populací je navrhováno členskými zeměmi urychlit reformy důchodového systému, a to za podmínek záruky dlouhodobě udržitelného financování a splnění sociálních cílů.³³

Bruselské zasedání Evropské rady na konce března 2003 přineslo zprávu o nízké míře ekonomického růstu, které se pohybovala mírně nad 1 %. V oblasti sociální soudržnosti byl uveden jen mírný pokrok při snižování počtu osob předčasně ukončující školní docházku a při snaze o uplatnění rovných příležitostí pro muže a ženy. V hodnotící zprávě se poprvé objevují informace o situaci v zemích, které se mají stát členy EU v roce 2004 a o jejich připravenosti zapojit se do lisabonské strategie. Je uvedeno, že výchozí podmínky těchto zemí nejsou nejpříznivější a to bude mít za následek ještě větší rozdíl v HDP na obyvatele mezi nejbohatšími a nejchudšími skupinami obyvatelstva.³⁴ Základní cíl pro další léta se nemění, to znamená dosáhnout 70 % míry zaměstnanosti. Je tedy zapotřebí zvyšovat zaměstnanost a sociální soudržnost za předpokladu nastolení rozsáhlých strukturálních reforem, které napomohou k vyšší produktivitě a kvalitě práce. Reformy se mají týkat i daní a systému přidělování sociálních dávek.

Hodnocení čtvrtého roku plnění Lisabonské strategie se odehrálo v lednu 2004 opět v Bruselu. Zde bylo konstatováno, že po nižším ekonomickém růstu předchozích let došlo od poloviny roku 2003 k oživení evropského hospodářství, což by mělo mít pozitivní vliv nejen na zaměstnanost. Dále byl přednesen celkový pokrok od roku 2000, kde v oblasti sociální koheze byla uvedena zvýšená míra zaměstnanosti, a to 64,3 % a

³³ EUROPEAN COUNCIL: *Presidency Conclusions: Barcelona European Council 15 and 16 March 2002 [online]*, 2002-03-16 [cit. 2011-09-09].

³⁴ EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 20 and 21 March 2003 – Presidency Conclusions [online]*, 2001-03-23 [cit. 2011-09-09].

prosazování politiky trvale udržitelného rozvoje například v podobě zavedení reforem penzijního systému.³⁵ Členskými zeměmi bylo doporučeno zaměřit se své programy zaměstnanosti na vytvoření většího počtu kvalitních pracovních míst a podporovat aktivního stárnutí svých občanů tak, aby starší lidé inklinovali k pozdějšímu odchodu do starobního důchodu. Zemím EU byla také doporučena modernizace zdravotního systému, aby se stal efektivnější a dlouhodobě udržitelný.

2.4.4.1.2 Kokova zpráva

Kokova zpráva, která hodnotí naplňování Lisabonské strategie od jejího vzniku, se v oblasti sociální koheze zabývá především trhem práce. Zpráva konstatuje, že přes ekonomický pokles v letech 2000 až 2002, se v roce 2003 podařilo zaměstnat přes 6 milionů lidí. I když se to týkalo především zaměstnání na částečné úvazky či práce pro nízkokvalifikované osoby, je to vnímáno jako určitý pokrok k naplnění Lisabonských cílů. Členskými zeměmi je také ve zprávě doporučeno, aby ve spolupráci se sociálními partnery přijali do roku 2005 národní strategie pro programy celoživotního vzdělávání. Do roku 2006 by také země měly vypracovat národní programy přípravy na stárnutí, které přinesou dostatečné právní a finanční pobídky pro pracovníky, aby pracovali déle a pro zaměstnavatele, aby přijímali starší pracovníky. Národní programy přípravy na stárnutí mají také například vyhodnotit dopady reforem a opatření v oblasti důchodového systému, zdravotnictví, bydlení a sociálních služeb na současnou a budoucí situaci starších osob.³⁶

2.4.4.1.3 Období po revizi Lisabonské strategie

Na hodnoticím zasedání Evropské rady v roce 2005 došlo k zpřesnění se procesů řízení strategie. Nově byl proces nastaven na období tří let. Došlo k zavedení podmínky vypracování národních programů reforem, kde členské země rozpracují konkrétní kroky k naplnění cílů Lisabonské strategie, které budou zohledňovat i vnitrostátní

³⁵ EUROSTAT: *Employment rate by gender, age group15-64 [online]*, 2011-08-12 [cit. 2011-09-09].

³⁶ MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE: KOK, W.: *Facing the challenge – The Lisbon strategy for growth and employment [online]*, 2004-11-01 [cit. 2011-09-06].

politické cykly.³⁷ Na jarní zasedání Evropské rady v roce 2006 byl v oblasti zaměstnanosti mladých lidí zopakován cíl, že do roku 2010 by se počet mladých lidí bez ukončeného vzdělání měl snížit na 10 % a minimálně 85 % mladých lidí ve věku 22 let by mělo úspěšně absolvovat vyšší střední vzdělání. Evropskou radou byl dále stanoven úkol, že do konce roku 2007 by měl každý mladý člověk v EU, který ukončí školu a je nezaměstnaný, bylo do šesti měsíců nabídnuto pracovní místo, učební poměr, další odborná příprava nebo jiné opatření zaměstnanosti. Lhůta šesti měsíců by se měla do roku 2010 snížit na čtyři měsíce.³⁸

V roce 2007 bylo na jarním summitu Evropské rady konstatováno, že došlo k ekonomickému růstu a tím i k nárůstu pracovních míst. Členskými zeměmi tak bylo doporučeno, ať se zaměří na zlepšení kvality pracovních míst a na zajištění důstojné práce. Důstojná práce dává příležitost k osobnímu rozvoji, posiluje sociální integraci, umožňuje skloubit rodinný a pracovní život a podporuje rovné příležitosti a rovné zacházení pro všechny.³⁹

Hodnotící zasedání Evropské rady v roce 2008 přineslo pozitivní zprávu, že z důvodu pokračování hospodářského růstu vzniklo za poslední dva roky 6,5 novým pracovních míst. Zazněli ovšem obavy z nadcházejícího vývoje, a to v důsledku zpomalení ekonomiky Spojených států, zvýšení cen ropy a dalších komodit spolu s pokračujícími otřesy na finančních trzích. Byl zahájen i nový cyklus revidované Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost na období 2008 až 2010. Pro oblast sociální soudržnosti vyzývá Evropská rada, aby členské země se zasazovali o snížení počtu mladých lidí, kteří neumějí číst, zamezila počtu předčasných odchodů ze škol a zlepšila úroveň vzdělání dosaženého studenty z přistěhovaleckých a znevýhodněných skupin obyvatelstva.⁴⁰

Jarní bruselské zasedání Evropské rady v roce 2009 již konstatovalo, že EU se nachází ve finanční a hospodářské krizi. Zasedání se tedy týkalo návrhy opatření na zmírnění

³⁷ EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 20 and 21 March 2005 – Presidency Conclusions [online]*, 2005-03-21 [cit. 2011-09-09].

³⁸ EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 23 and 24 March 2006 – Presidency Conclusions [online]*, 2006-03-24 [cit. 2011-09-09].

³⁹ EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 8 and 9 March 2007 – Presidency Conclusions [online]*, 2007-03-09 [cit. 2011-09-09].

⁴⁰ EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 13 and 14 March 2008 – Presidency Conclusions [online]*, 2008-03-13 [cit. 2011-09-09].

této situace. Evropská rada vyjádřila důvěru ve schopnost EU řešit vzniklou situaci, a to revizí fiskálních stimulačních opatření a vyčleněním více než 400 miliard eur na obnovu ekonomiky EU. Bylo také navrženo, aby zaměstnanost byla stimulována formou podpory získávání nových dovedností nezbytných pro nová zaměstnání a podpory mobility obyvatel za pracovními příležitostmi.⁴¹

2.4.4.1.4 Závěreční hodnocení Lisabonské strategie

Závěrečné hodnocení Lisabonské strategie ukázalo, že i když nebylo dosaženo hlavních cílů (tj. 70 % míra zaměstnanosti a 3 % HDP vynaložených na výzkum a vývoj) má Lisabonská strategie pozitivní dopad na EU. Míra zaměstnanosti, která byla v roce 2000 přes 62 % dosáhla v roce 2008 téměř hranice 66 % než v důsledku hospodářské krize opětovně začala klesat.⁴² Dále se nepodařilo dohnat ekonomicky silnější země, jakými jsou Spojené státy a Japonsko.⁴³ Především k druhému cíli tj. 3 % HDP určených na výzkum a vývoj se EU vůbec nepřiblížila. Z 1,86 % v roce 2000 se v roce 2008 dostala pouze na 1,92%.⁴⁴ I přes tento neúspěch ale hodnotící zpráva nekonstatuje, že Lisabonská strategie selhala. Ve zprávě se uvádí, že strategie podpořila vytvoření společných opatření zemí EU k řešení klíčových dlouhodobých problémů. Evropská rada při zhodnocení Lisabonské strategie učinila tyto hlavní závěry:⁴⁵

- vytvoření konsenzu o potřebných reformách v EU - Lisabonská strategie napomohla k tomu, že především 4 prioritní oblasti – výzkum a inovace; investice do lidí a modernizace trhu práce; podpora podnikatelského prostředí, a to zejména malých a středních podniků; řešení klimatických změn a využití obnovitelných zdrojů energie – jsou hlavními politickými tématy členských zemí EU;
- konkrétní výhody pro občany a podniky v EU – došlo ke zvýšení zaměstnanosti, kdy 18 milionů míst bylo vytvořeno před hospodářskou krizí. Vzniklo dynamičtější podnikatelské prostředí tím, že vzešly v platnost nové právní předpisy a tím došlo

⁴¹ EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 19 and 20 March 2009 – Presidency Conclusions [online]*, 2009-03-20 [cit. 2011-09-09].

⁴² Příloha 1 - Míra zaměstnanosti EU 27 v letech 2000 - 2010.

⁴³ Příloha 2 - Porovnání míry zaměstnanosti v letech 2000 – 2010 v EU, USA a Japonsku.

⁴⁴ Příloha 3 - Výdaje na výzkum a vývoj v % HDP v letech 2000 – 2010 v EU 27.

⁴⁵ EUROPEAN COUNCIL: *Lisbon Strategy evaluation document [online]*, 2010-02-02 [cit. 2011-09-30].

ke snížení administrativní zátěže. V době ekonomického růstu do roku 2008 byl nastaven trend snižování energetické náročnosti;

- zvýšení zaměstnanosti ne vždy vedlo k zvedání lidí z chudoby – bylo konstatováno, že na určité skupiny lidí mělo období ekonomického růstu a s tím spojené vyšší zaměstnanosti malý nebo téměř žádný dopad. Tyto skupiny osob stále čelí specifickým překážkám, jako je nedostatečný přístup k odbornému vzdělávání a nedostatek podpůrných služeb. EU nenašla řešení, jak tyto osoby dostat z kruhu chudoby či sociálního vyloučení;
- strukturální reformy posílily ekonomiku EU a ta je nyní odolnější proti různým negativním jevům – veřejné finance členských zemí se ubírají správným směrem, tj. ke snižování rozpočtových deficitů a státních dluhů;
- Lisabonská strategie nebyla připravena na řešení některých příčin hospodářské krize od jejího počátku – strukturální reformy se zaměřili na hlavní oblasti jakými jsou výzkum, vývoj a inovace, pracovní trh, podnikatelské prostředí a konsolidaci veřejných financí. Ukázalo se ale, že strategie opomněla řešit klíčové prvky v počátcích krize, kterými byl dohled nad rizikem kolapsu finančního systému nebo celého trhu a nedokázala čelit spekulativním bublinám či úvěrově řízenému konzumerismu. Makroekonomická nerovnováha a problémy konkurenceschopnosti stály u zrodu hospodářské krize, kdy dodržování Paktu stability a růstu a Lisabonské strategie nepřinášelo členským zemím účinné nástroje jak z krize ven;
- tempo provádění reforem bylo pomalé a nerovnoměrné – rozdíl je spatřován zejména v přístupu jednotlivých členských zemí. Státy, které realizovali své reformy se tak dostávaly na jinou ekonomickou úroveň, než země, kde reformy neprobíhaly. To má za následek prohloubení rozdílu mezi ekonomicky silnými zeměmi EU a jejím zbytkem;
- prostředky ze strukturálních fondů pomohli nastartovat ekonomický růst a zvýšit zaměstnanost – pro programovací období 2007 až 2013 bylo vyčleněno 228 miliard eur, které půjdou na opatření podporující růst investic do výzkumu, vývoje a inovací. Strukturální fondy mají i pozitivní dopad na rozvoj regionů a tím i zvýšení sociální soudržnosti;
- realizace Lisabonské strategie trpí vymezením kompetencí a nedostatečným dohledem nad plněním lisabonských cílů – role Evropské rady v prosazování reformy není jasně definována. Evropská rada byla často příliš zaměstnána složením rad a malý prostor byl dán věcným diskusím nad zodpovědností za

provádění strategie. Zlepšení nepřinesla ani revidovaná Lisabonská strategie, kdy nedošlo ke změně zodpovědnosti za implementaci strategie na úrovních členských zemí. Tato role byla stále na národních koordinátorech, kdy se ukázalo, že tento postup nezaručuje úspěšné provádění reforem. Forma doporučení, které Evropská rada pro jednotlivé oblasti pravidelně členským zemím vydávala, tak nevedla k dostatečnému naplňování lisabonských cílů;

- posílení politiky vzdělávání a šíření osvědčených postupů – bylo konstatováno, že od roku 2005 došlo k zintenzivnění politiky vzdělávání a výměně osvědčených postupů mezi členskými zeměmi. Státy ukázaly velký zájem o zkušenosti druhých v oblastech jako je důchodové zabezpečení, reforma zdravotní péče, rovnováha mezi pružným pracovním trhem a sociálním zabezpečením, zlepšení podnikatelského prostředí (způsoby zkrácení doby nutné k zahájení podnikání), postupy v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení;
- slabá komunikace o navrhovaných opatřeních a reformách Lisabonské strategie na úrovni vedení EU i uvnitř členských zemí – nepodařilo se dostatečně zapojit občany do veřejné podpory Lisabonské strategie. Občanům EU nebyly dostatečně vysvětleny možné dopady navrhovaných opatření této strategie a to mělo za následek, že veřejnost nevyvíjela dostatečný tlak na své politické špičky, aby lépe a především rychleji prováděli potřebné reformy;
- strategii chyběl větší vnější rozměr - strategie byla příliš zahleděna do svých problémů a to se projevilo především v době hospodářské krize, kdy se ukázala propojenost dnešního globálního světa. Vnitřní vazba mezi ekonomikou EU a významnými světovými hráči, jako je USA, Japonsko a země BRIC by mohla být výraznější.

2.5 Strategie Evropa 2020

Na další desetileté období byla v březnu 2010 Evropskou komisí představena nová strategie Evropské unie pod názvem Evropa 2020. Tu symbolizuje slogan „*Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*“⁴⁶

⁴⁶ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online], 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

Bylo konstatováno, že Evropa se na začátku dalšího desetiletí nachází v situaci, kdy se stále dostává z hospodářské krize, které nastala v roce 2008. Tato krize měla značný dopad na snahy o hospodářský a sociální pokrok a ukázala problémy zejména v oblasti regionální a strukturální politiky zemí EU. Evropská komise tak opětovně apeluje na členské země, aby novou strategii přijali za svou a tím pomohli Evropě vyjít z krize silnější, učinili její ekonomiku dlouhodobě udržitelnou, vykazující vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti.

2.5.1 Hlavní cíle strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 předkládá tyto tři priority:⁴⁷

1. Inteligentní růst, směřující k rozvoji ekonomiky založené na znalostech a inovacích;
2. Udržitelný růst, který vede k podpoře konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiky méně náročné na zdroje;
3. Růst podporující začlenění, který má podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností.

Stanovené priority jsou převedeny na konkrétní kvantitativní cíle. Investice do výzkumu a vývoje mají dosáhnout 3% HDP Evropské unie. Zaměstnanost obyvatel EU ve věku 20 až 64 let má být 75%. V oblasti vzdělávání je cílem snížit podíl dětí, které předčasně ukončily školní docházku z 15 % na 10 % a oproti tomu zvýšit podíl osob ve věku 30 až 34 let s vysokoškolským vzděláním z 31 % na 40 %.⁴⁸ V oblasti růstu, který podporuje začleňování, se vychází ze statistiky, že více než 80 milionům lidí v EU (8% ekonomicky aktivního obyvatelstva) hrozí chudoba, a proto je cílem v této oblasti snížit alespoň o 20 milionů počet těchto lidí.⁴⁹ V ekologické oblasti je stanoveno hned několik cílů. Emise skleníkových plynů se mají snížit nejméně o 20 % oproti roku 1990,

⁴⁷ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění [online]*, 2010-03-03 [cit. 2011-09-18],

⁴⁸ REVUE POLITIKA: „*Evropa 2020*“ – nová Lisabonská strategie na obzoru[online], 2010-04-01 [cit. 2011-09-18],

⁴⁹ EVROPSKÁ KOMISE: *Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení [online]*, 2011-08-11 [cit. 2011-09-25]

obnovitelné zdroje energie mají dosáhnout hranice 20 % celkové energetické spotřeby a zvýšit o 20% se má i energetická účinnost.⁵⁰

Evropská komise zdůrazňuje, že tyto cíle jsou ve vzájemném vztahu a nesmějí jít proti sobě. Pro jejich úspěšné naplnění je nezbytné, aby byly převedeny na vnitrostátní cíle jednotlivých členských zemí. Tak bude zaručeno, že každý členský stát strategii Evropa 2020 včlení do svých řídicích a realizačních procesů.

Na tyto stanovené priority navazují opatření, která Evropská komise definovala v podobě sedmi klíčových iniciativ. Ty mají přispět k úspěšné realizaci každé z prioritních témat. Prioritní oblasti podpory inteligentního růstu se týkají tři iniciativy:⁵¹

1. Inovace v Unii je zaměřena na zlepšení podmínek a přístupu k financování výzkumu a inovací tak, aby se z inovativních nápadů staly výrobky a služby vedoucí k ekonomické růstu a tvorbě nových pracovních míst;
2. Mládež v pohybu si dává za cíl posílit systém vzdělávání a tím přispět ke snadnějšímu vstupu mladých lidí na trh práce;
3. Digitální program pro Evropu má urychlit rozvoj vysokorychlostního internetu, přispět k podpoře jeho důvěry a zvýšení jeho bezpečnosti. Má dojít k vytvoření jednotného evropského digitálního trhu pro kreativní obsah online, do kterého patří například knihy, hudba a filmy.

Prioritní oblast udržitelný růst se týkají tyto dvě iniciativy:

4. Evropa méně náročná na zdroje, cílem jsou kvalitně zpracovat koncepce v oblasti klimatických změn, energetiky, dopravy, surovin, zemědělství, rybolovu a biodiversity, které jsou zaměřeny na účinné využívání zdrojů a obsahují nástroje, které vedou k pokroku v této oblasti;
5. Průmyslová politika pro éru globalizace má zejména podporou malých a středních podniků přispět ke zlepšení podnikatelského prostředí a tím napomoci k vytvoření konkurenceschopné a udržitelné průmyslové základny EU.

Prioritní oblasti růstu podporující začleňování se týkají tyto iniciativy:

⁵⁰ II. MEZINÁRODNÍ VĚDĚCKÁ KONFERENCE. (2010). *Kulatý stůl – Den Evropy: Evropa po Lisabonské smlouvě*. Praha: Professional Publishing, Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, str. 7.

⁵¹ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Udržitelný růst [online]*, 2011-08-11 [cit. 2011-09-18]

6. Program pro nové dovednosti a pracovní místa se zabývá modernizací pracovních trhů, posílením rozvoje dovedností občanů formou celoživotního vzdělávání a tím zvýšení jejich účasti na trhu práce. Program se dále týká podpory mobility pracovních sil a lepšího skloubení nabídky a poptávky na trhu práce.
7. Evropská platforma boje proti chudobě má zajistit sociální a územní soudržnost tak, aby výhody plynoucí z ekonomického růstu a zaměstnanosti se přenesly i na lidi žijící v podmínkách sociálního vyloučení, a to ve zlepšení jejich životních podmínek a jejich aktivního zapojení se do společnosti.⁵²

2.5.2 Struktura a řízení strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 má stát na dvou základních pilířích. Prvním pilířem je tématický přístup k řízení strategie, jež je kombinací priorit a hlavních cílů. Druhým pilířem jsou zprávy jednotlivých členských zemí EU.

Tématický přístup k řízení vychází ze sedmi klíčových iniciativ a je doplněn nástroji na úrovni EU, jako například jednotný trh, finanční nástroje a nástroje vnější politiky. To má vést k odstranění překážek a dosažení cílů strategie Evropa 2020, kterými je překonání krize, pokračování reforem finančních systémů, udržitelné veřejné finance vedoucí k dlouhodobému růstu a posílení koordinace uvnitř hospodářské a měnové unie.⁵³

Předkládání zpráv členských zemí v rámci strategie Evropa 2020 bude doprovázeno hodnocením Paktu o stabilitě a růstu. Povinností členských zemí je vypracovat programy stability nebo konvergenční programy (země EU mimo eurozónu) a národní programy reforem, a to vždy na každý rok. V nich by měly být rozpracovány konkrétní kroky k odstranění překážek růstu. Oba programy budou na konci každého roku předkládány Evropské komisi a ostatním členským státům k posouzení. Současně s těmito programy bude Evropským výborem pro systémová rizika (ESRB) každoročně vypracována

⁵² EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Udržitelný růst [online]*, 2011-08-11 [cit. 2011-09-18]

⁵³ TOTH, D. (2010). *Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020*. Praha: Powerprint, str. 189.

zpráva o makroekonomických rizicích, která má posílit finanční dohled a v případě potřeby vydávat doporučení k přijetí opatření na řešení vzniklých rizik.⁵⁴

Plnou odpovědnost za strategii Evropa 2020 nese Evropská rada, která by měla dohlížet nad jejím plněním, řešit závažné politické problémy a určovat směr evropské integrace. Evropská komise má sledovat pokrok vedoucí k dosažení cílů tj. každoročně zpracovávat hodnotící zprávy o plnění strategie, provádět kontrolu zpráv členských zemí a usnadňovat změnu politických kroků. Dále by také měla navrhnout opatření, která určí směr dalšího vývoje EU. V rámci strategie Evropa 2020 dojde i k posílení role Evropského parlamentu. Jeho úloha by neměla být pouze v tvorbě právních předpisů, ale i ve zlepšení spolupráce evropských institucí s národními parlamenty a podněcování občanů EU k účasti na demokratickém životě Unie.⁵⁵ Právě přiblížení strategie Evropa 2020 široké veřejnosti je hlavní úkol, který má být od výborů EU, národních parlamentů, vnitrostátních, regionálních a místních orgánů přenesen až na občanskou společnost, aby tak každý občan EU mohl přispět k naplnění stanovené vize.

3 Analytická/praktická část

Analytická část bakalářské práce se ve své úvodní kapitole zabývá srovnáním Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020, kde pozornost je zaměřena především na analýzu nástrojů, které EU pro naplnění nové strategie používá. Další kapitoly analytické části se věnují implementaci strategie Evropa 2020 s důrazem na oblast sociální soudržnosti, připravenosti České republiky na plnění jejich cílů a rozborem národních cílů, které si Česká republika v rámci strategie Evropa 2020 stanovila. "

⁵⁴ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Udržitelný růst [online]*, 2011-08-11 [cit. 2011-09-18].

⁵⁵ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění [online]*, 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

3.1 Srovnání Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020

V této kapitole si vyjmenujeme hlavní nedostatky Lisabonské strategie a podíváme se na výchozí stav, v jakém se nachází Evropa po schválení strategie Evropa 2020 a jaké nástroje chce nová evropská strategie použít pro své úspěšné naplnění.

3.1.1 Nedostatky Lisabonská strategie

Hlavní důvody neúspěchu Lisabonské strategie jsme si již podrobněji uvedli v kapitolách o revidované Lisabonské strategii resp. jejím závěrečném hodnocení, proto se je připomeneme jen v bodech.

Nedostatky Lisabonské strategie jsou spatřovány:

- ve způsobu řízení strategie (nevyjasněné kompetence Evropské rady, Evropské komise a Evropského parlamentu);
- v šíři lisabonské agendy;
- v konfliktu jejich cílů (ekonomický x sociální a enviromentální);
- v brzkém a rozsáhlém rozšíření EU o země s nižší úrovní ekonomiky než je průměr EU a tím zvýšení pravděpodobnosti nenaplnění strategie;
- v tom, že při stanovení cílů byl očekáván stabilní ekonomický růst (absence krizového scénáře);
- v tom, že při stanovení cílů nebyla zohledněna absence reforem na pracovních a finančních trzích;
- v tom, že při stanovení cílů nebylo přihlédnuto k legislativním bariérám (absence právních předpisů např. pro urychlení založení podniku a přístupu k finančnímu kapitálu);
- v chybějící strategii pro růst IT odvětví;
- v nerovnoměrném a nedostatečném tempu prováděných reforem v jednotlivých členských zemích;
- v absence sankcí při neplnění strategie;
- v nedostatečné komunikaci a vysvětlování co je Lisabonská strategie směrem k občanům EU a tím nízká míra nátlaku občanů na své politiky, aby rychleji naplňovali strategii;

- v neochotě EU podívat se na sebe zvenčí, tj. v absenci řešení v globálním kontextu.

3.1.2 Stav Evropské unie na počátku strategii Evropa 2020

Evropa se nyní nachází v situaci, kdy úsilí o překonání hospodářské krize převažuje nad naplňováním dlouhodobých cílů a priorit strategie Evropa 2020. Je více než pravděpodobné, že v některých případech se stimulační protikrizová opatření nemusí se strategií slučovat či vzájemně doplňovat. Potřeba fiskální konsolidace po ukončení hospodářské krize může být do značné míry v rozporu s výdajovými požadavky na plnění dlouhodobých cílů a priorit strategie Evropa 2020. Splnění dlouhodobých cílů strategie tak do značné míry závisí na rychlosti překonání hospodářské krize. Tím, že selhal dosavadní model ekonomického růstu založeném na nadměrné likviditě a vysoké spotřebě podporovanou nadměrným poskytováním úvěrů, hledá strategie Evropa 2020 nové zdroje ekonomického růstu.⁵⁶ Těmito zdroji se ukazují být postupy vedoucí k ekologičtější ekonomice a k hospodářství založené na znalostech a inovacích. Úspěšnost zavedení těchto zdrojů závisí na finanční podpoře z veřejných rozpočtů členských zemí, které jsou ale nyní vyčerpány sanací finančního sektoru a financováním protikrizových opatření. Rychlost s jakou se Evropa dostane z hospodářské krize není pouze v jejích rukou, ale značně závisí na ekonomickém vývoji jiných velkých ekonomik světa.⁵⁷

Přes současný hospodářský stav, z kterého EU hledá cestu ven, se zde ukazují problémy, které při definování strategie Evropa 2020 nebyly brány dostatečně v potaz. Evropě 2020 je především vytýkána:

- absence odborné veřejnosti na přípravách strategie - základní teze a cíle strategie nejsou podloženy ekonomickými, sociálními či enviromentálními studii nebo analýzami, jde jen o přání a představy bruselských úředníků,⁵⁸

⁵⁶ EVROPSKÉ FORUM PODNIKÁNÍ, MALÝ, J.: Porovnání Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020: budou mít podobný, nebo rozdílný osud? [online], 2010-09-22 [cit. 2011-10-15].

⁵⁷ EVROPSKÉ FORUM PODNIKÁNÍ, MALÝ, J.: Porovnání Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020: budou mít podobný, nebo rozdílný osud? [online], 2010-09-22 [cit. 2011-10-15].

⁵⁸ II. MEZINÁRODNÍ VĚDĚCKÁ KONFERENCE. (2010). *Kulatý stůl – Den Evropy: Evropa po Lisabonské smlouvě*. Praha: Professional Publishing, Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, str. 14.

- odtrženost navrhovaných politických řešení od reálného ekonomického vývoje, politická rozhodnutí předbíhají vývoj ekonomiky, příkladem je vstup Bulharska a Rumunska, která potřebují jiná pravidla než vyspělé země;⁵⁹ to vede ke vzniku dvourychlostní EU. Příkladem je i Řecko, které nebylo připravené na vstup do eurozóny a nyní se nachází v hluboké krizi. Ekonomická situace zemí jihu Evropy (Portugalsko, Španělsko ale i Itálie) není o mnoho lepší a tím dochází k reálné hrozbě pádu eura či variantě odchodu některých zemí z eurozóny;
- příliš velký důraz na sociální soudržnost (staré státy EU) vs. privatizace sociálního systému, zejména důchodového zabezpečení (nové státy EU), to značí rozdílnost hodnot jednotlivých zemí EU;
- nedostatečné nástroje k řešení krize eurozóny při hrozícím bankrotu Řecka (navyšování evropského záchranného fondu, absence eurodluhopisu, společné daně či společného ministerstva financí).

3.1.3 Analýza nástrojů strategie Evropa 2020

Položme si otázku, která zazněla na začátku této kapitoly: Jaké nástroje chce nová evropská strategie použít pro své úspěšné naplnění?

3.1.3.1.1 Jednotný trh

Jedním z nástrojů nové strategie je opětovně jednotný trh, který se týká volného pohybu osob, zboží, kapitálu a služeb. Ten byl EU spuštěn již na začátku roku 1993 a za dobu své existence zaznamenal nepochybný úspěch, kdy výrazně přispěl především ke zvýšení zaměstnanosti. Je ovšem zřejmé, že se jej dosud nedaří úplně naplňovat. Jeho realizace je úspěšná zejména v oblasti volného pohybu osob, z části u zboží a kapitálu, nejméně funkční je volný pohyb služeb. V některých odvětvích nelze o jednotném trhu vůbec hovořit. Stále narážíme na chybějící právní předpisy, administrativní překážky a nedostatečné prosazování pravidel.

⁵⁹ II. MEZINÁRODNÍ VĚDECKÁ KONFERENCE. (2010). *Kulatý stůl – Den Evropy: Evropa po Lisabonské smlouvě*. Praha: Professional Publishing, Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, str. 14.

Evropská komise vedená Josem Barrosem si uvědomuje, že právě fungování vnitřního trhu může zásadně pomoci v cestě z hospodářské krize zemí EU. Určitě i z toho důvodu byl komisí vydán v dubnu 2011 Akt o jednotném trhu. Ten má celkem 12 prioritních prostředků, které mají stimulovat hospodářský růst a posílit důvěru občanů v jeho funkčnost. Veškerá klíčová opatření se týkají změn právních předpisů či směrnic. Ty mají:⁶⁰

- zlepšit přístup k financování malých a středních podniků tak, aby fondy rizikového kapitálu mohly kromě země, kde sídlí, investovat i v dalších státech EU;
- zlepšit mobilitu občanů tím, že umožní uznávání odborných kvalifikací vydávaných v jednotlivých zemích v celé EU;
- stanovit jednotnou patentovou ochranu pro co největší počet členských zemí;
- zavést právní předpisy o alternativním řešení sporů mezi podnikem a jejich zákazníky i v souvislosti s on-line obchody;
- zavést evropský normalizační systém pro oblast služeb;
- zavést právní předpisy v oblasti dopravních a energetických sítí, tak aby došlo k systémové mezinárodní provozuschopnosti;
- zavést jednotný digitální trh uznáním elektronické identifikace a elektronického ověřování pravosti po celé EU;
- zavést evropský rámec pro rozvoj solidárních investičních fondů napomáhajících sociálnímu podnikání;
- provést revizi směrnic o zdanění energie;
- zavést právní předpisy, které zlepší a posílí směrnice o vysílání zaměstnanců do zemí EU;
- zjednodušit směrnice o účetních standardech;
- modernizovat a revidovat právní rámec pro veřejné zakázky.

Z dokumentu Evropské komise je cítit snaha o další posun jednotného trhu k jeho naplnění. Je ovšem zřejmé, že vytváření vnitřního trhu EU je kontinuálním procesem, který nikdy nelze považovat za dokončený. Program jednotného trhu musí jednat reagovat na podněty zvenčí, kterými jsou například globalizace, energetické zdroje, klimatické změny, ale také na vnitřní podněty jako jsou stárnutí populace či změny

⁶⁰ EVROPSKÁ KOMISE: *Akt o jednotném trhu [online]*, 2011-04-13 [cit. 2011-10-22].

legislativy.⁶¹ Navrhovaná opatření v Aktu o jednotném trhu dávají naději, že jednotný trh jako nástroj strategie Evropa 2020 bude úspěšný. Tím, že se tento nástroj jeví jako dlouhodobě prospěšný, dovolím si tvrdit, že je předpoklad, že tomu tak bude i v jeho dalším rozvoji.

3.1.3.1.2 Finanční nástroje EU

Strategie Evropa 2020 nemá ve svém znění uveden finanční rámec pro plnění. Finančními nástroji, které mají pomoci k naplnění strategie Evropa 2020 jsou především strukturální fondy EU. Tím, že se nyní nacházíme v programovacím období 2007 – 2013, které vychází z Lisabonské strategie, bude pro strategii Evropa 2020 určující až programovací období 2014 – 2020. Evropská komise je nyní ve fázi příprav na následující období, kdy je zřejmé, že kritéria k určení nároku na čerpání podpory zůstanou zachována. Těmi jsou, že NUTS II nepřekročí 75 % HDP průměru EU, u Fondu soudržnosti je rozhodující kritérium HNP na obyvatele územní jednotky úrovně NUT I pod 90% průměru EU a zůstane i hlavní linie politiky soudržnosti, kdy nejvíce prostředků půjde do ekonomicky méně rozvinutých regionů. Dojde ovšem k podpoře všech regionů EU, které budou rozděleny do 4 úrovní podle míry rozvinutosti. tj. méně rozvinuté, více rozvinuté, transitivní regiony a územní spolupráce.⁶²

Evropská komise navrhla, aby se financování strukturální politiky pro období 2014 - 2020 zaměřilo na méně priorit než v předchozím období, aby se více soustředilo na výsledky a sledoval se pokrok v plnění dohodnutých cílů vycházejících ze strategie Evropa 2020. Návrh Evropské komise má za cíl zvýšit účinnost a účelnost strukturálních nástrojů, stanovit společný strategický rámec pro všechny fondy, zjednodušit postup (jejich digitalizaci) a harmonizovat pravidla pro získání finančních prostředků z fondů EU.⁶³

Je zřejmé, že EU nyní nemá finanční nástroj, který by vyvedl členské země EU z hospodářské krize a vlády jednotlivých členských zemí si tak musí pomoci sami.

⁶¹ EUROSOP, URBAN, L.: *Vnitřní trh EU [online]*, [cit. 2011-10-22].

⁶² EUROMANAGERS: *Fondy 2014-2020 [online]*, [cit. 2011-10-22].

⁶³ EVROPSKÁ KOMISE: *Strukturální politika v období 2014-2020 – návrh nařízení vztahující se na všechny strukturální nástroje EU [online]*, [cit. 2011-10-22].

Evropská unie s rozpočtem kolem 120 miliard nemá dostatek prostředků, kterými by dokázala opětovně nastartovat evropskou ekonomiku a země eurozóny se z důvodu pomoci Řecku dostanou do nemalých finančních potíží při ozdravení svých národních ekonomik. Finanční situace zemí EU není nikterak optimistická. Absence evropské hospodářské vlády, jednotného evropského dluhopisu a společné daně se tak jeví jako zásadní překážky EU na cestě k naplnění strategie Evropa 2020. Věřme, že finanční prostředky ze strukturálních fondů na období 2014 – 2020 budou čerpány v době, kdy evropská ekonomika již poroste a jejich využití nebude určeno pouze na sanaci škod vzniklých hospodářskou krizí.

3.1.3.1.3 Vnější politika EU

V případě vnější politiky EU se strategie Evropa 2020 odkazuje na hodnotící zprávu strategie Globální Evropa z roku 2007 a dává Evropské komisi úkol vypracovat obchodní strategii pro Evropu do roku 2020, jež by měla zahrnovat:⁶⁴

- důraz na dokončení jednání s nejsilnějšími ekonomikami světa, které povedou i k lepšímu vymáhání stávajících dohod týkajících se zejména necelních překážek obchodu
- iniciativy zaměřené na otevírání obchodu v ekologických a technologických odvětvích a na iniciativy vedoucí k mezinárodní standardizaci těchto odvětví;
- návrhy na vedení strategických dialogů na vysoké úrovni s mezinárodními klíčovými partnery v otázkách začínajících přístupem na trh přes regulační rámec, globální nerovnováhu, energie a změnu klimatu, přístup k surovinám a globální chudobu až po vzdělávání a rozvoj, to se týká zejména posílení vztahů Evropské unie s USA, Čínou, Japonskem a Ruskem.

Ke zlepšení vnější politiky EU by také měly přispět zprávy o překážkách obchodu a investic, které budou předkládány od roku 2011 na každém jarním zasedání Evropské rady. Ty by měly odhalit možnosti, jak zlepšit přístup podniků EU na zahraniční trh.

⁶⁴ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online], 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

Konkurenceschopnost EU je především závislá na udržení si know-how, znalostních licencí a patentů. Pokud se EU podaří zvýšit svůj výzkumný a inovační potenciál, má šanci uspět v celosvětovém měřítku. Důležitou roli v upřednostňování nákupu zboží vyrobených v EU nad levnými výrobky z Číny, Indie a jiných především asijských zemí hraje přístup evropských zákazníků. V současnosti vítězí nízká cena asijských výrobků nad jejich kvalitou, kdy evropský zákazník neřeší, za jakých podmínek jsou výrobky vyráběny. Pokud se EU podaří změnit postoje svých občanů v této věci, má šanci ovlivnit i postoj zemí okolního světa. Evropa tak v tom může sehrát informační a popularizační úlohu.⁶⁵

3.1.3.1.4 Pakt stability a růstu

Dalším nástrojem strategie Evropa 2020 je hodnocení Paktu o stabilitě a růstu. Ten byl zaveden se vznikem společné měny 1. ledna 1999 a má být zárukou, že členské země budou dodržovat rozpočtovou disciplínu, zavádět postupy vedoucí ke snižování nadměrného deficitu a tím zmenšit svůj veřejný dluh. Rozpočtovou disciplínou se míní to, že země EU budou provádět svou fiskální politiku tak, aby se státní rozpočty blížily vyrovnanosti nebo byly i v přebytku. Za nadměrný deficit je považován schodek ve výši 3 % HDP dané země a nadměrným veřejným dluhem je hranice nad 60 % HDP.⁶⁶ Za nedodržování těchto hranic mají zemím hrozit nemalé sankce. V rámci Paktu stability a růstu je povinností členské země každoročně vypracovat programy stability nebo konvergenční programy (země EU mimo eurozóny).

V době zavedení Paktu se předpokládalo, že jeho plnění bude striktně vynucované. Z toho důvodu, že fiskální politika je v rukou jednotlivých členských zemí a hlavní slovo při možnosti udělit sankce má Rada ministrů (ECOFIN), která projednává návrhy Evropské komise, naráží Evropská unie na neochotu členů ECOFINu (ministrů financí členských zemí EU) udělit sankce svým vlastním zemím. To se projevilo v roce 2003, kdy měly být sankce uvaleny na Francii a Německo, ale ministři obou zemí si vynutili odklad uplatnění Paktu.⁶⁷ Tak se ukázalo, že Pakt stability a růstu není vhodným

⁶⁵ EUROSOP, ZAHRADNÍK, P.: *Z EU se nesmí stát telefonní seznam [online]*, [cit. 2011-10-22].

⁶⁶ ŽÁK, M. (2007). *Hospodářská politika*. Praha: VŠEM, str. 185.

⁶⁷ BALDWIN R.- WYPLOSZ, Ch. (2008) *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, str. 429.

nástrojem na cestě k plnění jakékoliv evropské strategie. V roce 2005 pak došlo k revizi Paktu, kdy byla snížena pravidla pro udělení sankcí, byla rozšířena oblast výjimečných faktorů, které lze brát za hledisko při rozhodování o nadměrném deficitu a byly prodlouženy časové lhůty pro zavedení nápravných opatření. Revidovaný Pakt ovšem nevyřešil zásadní rozpor, kdy zůstává v platnosti princip sankcí, ale přitom je zamezeno případům, kdy mohou být sankce uplatněny.⁶⁸ Explicitním příkladem nedodržování pravidel Paktu stability a růstu je nyní finanční situace Řecka a dalších zemí jihu Evropy jako jsou Portugalsko, Španělsko a Itálie. Je tedy zřejmé, že Pakt stability a růstu se nepodařilo nastavit tak, aby plnil svou úlohu. Především neochota velkých evropských zemí jako jsou Francie a Německo způsobila to, že i ostatní země přestali pravidla Paktu stability a růstu brát za závazná. Teď za to piká celá eurozóna při záchraně řecké ekonomiky a při zamezení bankovní krize při hrozbě pádu eura. Z výše zmíněného vyplývá, že bez striktního dodržování pravidel Paktu není šance, aby tento nástroj mohl přispět k naplnění strategie Evropa 2020.

3.1.3.1.5 Národní programy reforem

Dalším nástrojem k naplnění evropských strategií jsou od roku 2005 Národní programy reforem, které zavádí tříletý cyklus monitorování a hodnocení dosaženého pokroku v oblasti hospodářského růstu a zvyšování počtu pracovních míst. Jednotlivé členské země si stanovují své priority a cíle v implementaci strukturálních reforem, které jsou rozpracovány do konkrétních kroků k odstranění překážek růstu a ke zlepšení zaměstnanosti. Následně pak Evropské komisi předkládány Zprávy o plnění Národních programů reforem, kde samotné členské země vyhodnocují svůj pokrok v této oblasti. Na základě Národních programů reforem a následných zpráv o jejich plnění Evropská komise vydává návrh doporučení členským zemím.⁶⁹

Národní programy reforem, následné národní Zprávy o jejich plnění a doporučující zprávy Evropské komise jsou především ucelenými zdroji informací o reformním vývoji v členských zemích. Doporučující zprávy Evropské komise, jak již z názvu vyplývá, mají pouze radící charakter a tudíž zůstávají pouze v rovině mravního nátlaku.

⁶⁸ BALDWIN R.- WYPLOSZ, Ch. (2008) *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, str. 429.

⁶⁹ MFČR: *Národní program reforem 2005 - 2010 [online]*, [cit. 2011-10-23].

Národní programy reforem tedy vnímám jen jako mírně podpůrné nástroje pro plnění strategie Evropa 2020.

3.1.3.1.6 Dohled nad evropskými bankami

Novými nástroji, který mají posílit dohled nad evropským finančním odvětvím jsou Evropský výbor pro systémová rizika (ESRB) a Evropský systém orgánů finančního dohledu (ESFS). ESRB má za úkol každoročně shromažďovat a analyzovat informace pro účely zjištění makroekonomických rizik ve finančním systému EU a vydávat doporučení k přijetí opatření na řešení vzniklých rizik.⁷⁰ Oproti tomu ESFS má mít dohled nad jednotlivými finančními institucemi, tj. týká se dohledu na mikroúrovni. Ten má vytvořit síť orgánů finančního dohledu z členských zemí, která bude spolupracovat s novými evropskými orgány finančního dohledu ESRB a ESFS.

Jak silnými nástroji budou oba nově vzniklé orgány, se vedou široké diskuse. Ví se, že ESRB, který má řešit dohled na makroúrovni, má fakticky poradní funkci a žádnou pravomoc. Může pouze upozorňovat členské země případně Evropskou radu na vzniklá rizika a jím vydaná doporučení jsou tak pouze v rovině morálního nátlaku. V případě ESFS je situace odlišná. Jeho funkcí bude koordinovat jednotlivé národní regulátory (např. ČNB) při dohledu nad bankami. Tím dojde ke kontrole finančních trhů mezi mateřskými a dceřinými bankami.⁷¹ To se samozřejmě nelíbí zemí jako je Česká republika či Velká Británie, které již tradičně nemají rády jakékoliv zásahy či dohledy evropských orgánů.

Zdá se, že pokud se povede dostatečně zavést agendu nových orgánů, které mají vykonávat dohled nad evropskými bankami, může to být jeden ze zásadních nástrojů, který jednak urychlí návrat k hospodářskému růstu a jednak pomůže k naplnění strategie Evropa 2020.

⁷⁰ EVROPSKÁ RADA: *Rozhodnutí Evropské rady pro systémová rizika [online]*, 2011-09-21 [cit. 2011-10-23].

⁷¹ EURACTIV: *Komise předložila plán dohledu nad finančními institucemi [online]*, 2009-09-24 [cit. 2011-10-23].

3.1.3.1.7 Role hlavních orgánů EU

Se strategií Evropa 2020 dochází i k novému definování rolí hlavních orgánů EU. Evropská rada má mít plnou odpovědnost za plnění strategie, řešit závažné politické záležitosti, poskytovat všeobecné pokyny, dávat nezbytné impulsy a určovat směr evropské integrace. Evropská komise má na základě souborů ukazatelů sledovat pokrok vedoucí k dosažení cílů. Pro Evropskou radu má každoročně zpracovávat hodnotící zprávy o plnění strategie, provádět kontrolu zpráv členských zemí, hodnotit jejich programy stability či konvergenční programy. Evropská komise by také měla předkládat politická doporučení a navrhnout opatření k plnění strategických cílů.⁷² Strategie Evropa 2020 posílila i roli Evropského parlamentu. Kromě tvorby právních předpisů bude jeho aktivity směřovat i ke zlepšení spolupráce evropských institucí s národními parlamenty.⁷³

Obecným úkolem všech evropských orgánů je přiblížit strategii Evropa 2020 široké veřejnosti. Má být vytvořen partnerského přístup mezi celonárodními, regionálními a místními orgány. Na vypracování a provádění národních programů reforem se mají podílet kromě vysokým státních orgánů států i sociální partneři a zástupci občanské společnosti.

Ze znění strategie Evropa 2020 je vidět snaha o zefektivnění rolí evropských orgánů. Je však otázkou, do jaké míry se to povede realizovat. Pro ozdravení ekonomiky EU ovšem chybí společná evropská vláda a bez ní bude překonávání hospodářské krize složitější. Významná je především snaha EU přitáhnout občanskou společnost do víru unijního dění. Z důvodu dlouhodobého špatného stavu hospodářství v EU a zdlouhavých a doposud neefektivních návrhů řešení krize eurozóny se jeví jako dosti nepravděpodobné, že evropská veřejnost přijme cíle a návrhy opatření strategie Evropa 2020 plně za své.

⁷² EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění [online]*, 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

⁷³ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění [online]*, 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

3.2 Implementace strategie Evropa 2020 s důrazem na oblast sociální soudržnosti

Ve strategii Evropa 2020 se oblastí soudržnosti týká prioritní oblast Růst podporující začlenění, jejímž cílem je ekonomika s vysokou zaměstnaností vyznačující se hospodářskou, územní a sociální soudržností. Tato prioritní oblast má dva programy:

1. Program pro nové dovednosti a pracovní místa se týká modernizace pracovních trhů, má přispět k získání dovedností občanů EU formou celoživotního vzdělávání a tím pomoci ke zvýšení jejich šancí uplatnit se na trhu práce. Program dále nabízí podporu mobility pracovních sil a sladění nabídky a poptávky na trhu práce.⁷⁴ Strategie Evropa 2020 posouvá cíl v oblasti zaměstnanosti, který si stanovila Lisabonská strategie (70 % v roce 2010), na hranici 75 % zaměstnanosti obyvatelstva v ekonomicky aktivním věku (20 – 64 let). Další cílem programu je snížení počtu žáků, kteří předčasně opouštějí školu, a to nejméně o 10 % a zvýšit počet mladých lidí (alespoň 40 %), kteří studují vysokou školu nebo procházejí ekvivalentní odbornou přípravou a snížit počet lidí (alespoň o 20 milionů do roku 2020), jichž se týká nebo jimž hrozí chudoba a sociální vyloučení;⁷⁵
2. Evropská platforma boje proti chudobě má přispět k sociální a územní soudržnosti. Výhody plynoucí z ekonomického růstu a zaměstnanosti mají zlepšit životní podmínky osob žijících v podmínkách sociálního vyloučení a přispět k jejich aktivnímu zapojení do společnosti. Přes 80 milionů lidí (8 % ekonomicky aktivních obyvatel EU) v EU jsou ohroženy chudobou, kdy 20 milionů z tohoto počtu tvoří děti. Cílem Evropské platformy pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení je, aby se do roku 2020 snížil počet chudých a sociálně vyloučených lidí minimálně o 20 milionů.⁷⁶

Cíle obou programů jsou dosti ambiciózní. V době, kdy Evropa prochází hospodářskou krizí, zaměstnanost je okolo 60 % a zlepšení ekonomiky je v nedohlednu, se 75 % zaměstnanost jeví již předem jako nerealistická hranice.⁷⁷ Před EU jsou nyní především

⁷⁴ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online], 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

⁷⁵ EVROPSKÁ KOMISE: *Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa* [online], [cit. 2011-10-23].

⁷⁶ EVROPSKÁ KOMISE: *Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení* [online], [cit. 2011-10-23].

⁷⁷ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online], 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

úkoly jak nalézt rovnováhu mezi pružným pracovním trhem a sociálním zabezpečením, která povede k aktivnímu chování obyvatel. Dále hledat nové formy rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a zaměřit se na politiku aktivního stárnutí a zvýšení rovnosti žen a mužů. Mělo by také dojít k posouzení přiměřenosti a udržitelnosti systémů sociálního zabezpečení a důchodových systémů a vymezit způsoby, jak zajistit lepší přístup k systémům zdravotní péče.⁷⁸ Jak se k tomu postaví jednotlivé členské země a zda provedou své reformy včas a v dostatečném rozsahu, uvidí teprve následující roky. My se nyní můžeme podívat na reformní kroky České republiky od roku 2005 do současnosti.

3.3 Přípravenost České republiky na plnění cílů strategie Evropa 2020 s přihlédnutím k dosavadnímu plnění Lisabonské strategie

Z důvodu zjištění připravenosti ČR na plnění cílů strategie Evropa 2020 se nejdříve zaměříme na její naplňování v rámci Lisabonské strategie. Tříletý cyklus monitorování a hodnocení pokroku Lisabonské strategie byl na národní úrovni zaveden v roce 2005. Jednalo se o Národní programy reforem a následné Zprávy o plnění Národních programů reforem, kde si členské země stanovují své priority a cíle v rámci strategie, na které navazují vlastní hodnotící zprávy jejich plnění.⁷⁹ Každoročně pak Evropská komise provádí vyhodnocení dosaženého pokroku v uskutečnění strukturálních reforem v jednotlivých členských zemích a vydává své doporučení členským státům.

3.3.1 Národní program reforem ČR 2005 – 2008

Národní program reforem ČR na období 2005 – 2008 si v makroekonomické oblasti určil priority, které se především týkají dodržení principu fiskálního cílení a posílení střednědobého výdajové rámce státního rozpočtu a provedení strategického rozhodnutí pro stabilizaci důchodového systému a systému financování zdravotní péče.⁸⁰ Hlavním

⁷⁸ EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online], 2010-03-03 [cit. 2011-09-18].

⁷⁹ MFČR: *Národní program reforem 2005 - 2010* [online], [cit. 2011-10-23].

⁸⁰ MFČR: *Národní program reforem České republiky 2005 – 2008* [cit. 2011-10-28].

cílem české vlády je snížit deficit veřejných financí pro 3 % HDP do roku 2008 a udržet celkový dluh pod úrovní 60 % HDP, což jsou jedny z konvergenčních kritérií pro přijetí eura. Mikroekonomická část programu se týká především zjednodušení vstupu do podnikání, snížení administrativní zátěže podnikatelů a zefektivnění finančního trhu. Dále je to v oblasti výzkumu a vývoje zvyšování státní výdajů a podpora soukromých investic do této oblasti. V oblasti udržitelném využívání zdrojů je pozornost zaměřena na energetickou a materiální efektivnost, na podporu environmentální technologie. V zaměstnanosti se priority týkají například zajištění smluvní volnosti v pracovně právních vztazích a zvýšení pracovní mobility systémem rekvalifikací.

Evropská komise po vypracování českého národního programu reforem na 2005 – 2008 již v lednu 2006 poukazuje na to, že avizované reformy jsou příliš obecné, málo ambiciózní, nejsou předkládány žádné konkrétní kroky k nápravě, chybí i přesnější časový rozpis případných strukturálních reforem.⁸¹

První a druhá zpráva o pokroku reforem, která byla Evropskou komisí vydána v prosinci 2006 resp. 2007 hodnotí Českou republiku jako zemi, která dosahuje omezeného pokroku. Některé reformy byly odloženy, případně nebyly zahájeny. Není řešena dlouhodobá udržitelnost veřejných financí v souvislosti se stárnutím populace, pokrok v oblasti výzkumu a vývoje je mírný. V oblasti zaměstnanosti se česká vláda také dosti nezabývá zlepšením flexibility pracovního trhu.⁸² Pozitivně jsou hodnoceny především opatření, které se týkají zvýšení kontroly a transparentnosti veřejných financí, legislativních změn pro oblast podnikání a zavádění reforem zaměstnanosti. Dobře jsou hodnoceny i reformy školních osnov základního a středoškolského vzdělávání a zvýšená účast osob v terciárním vzdělávání a přijaté strategie celoživotního vzdělávání.⁸³

I když se v roce 2006 a 2007 ČR nacházela v období silného hospodářského růstu je zřejmé, že tohoto období nevyužívá k zavedení zásadních reforem jako jsou změny důchodového systému a financování zdravotní péče. Po úvodních dvou až třech letech členství v EU se ukazuje, že ČR není plně ztotožněna z cíli Lisabonské strategie a i když došlo k určitým změnám v některých oblastech, je národní program reforem

⁸¹ NÁRODNÍ EVROPA: *Kritika Česka za Národní program reforem [online]*, 2006-01-24 [cit. 2011-10-28].

⁸² EUROPEAN COMMISSION: *Annual Progress Report 2007 [online]*, 2006-12-12 [cit. 2011-10-28].

⁸³ EUROPEAN COMMISSION: *Annual Progress Report 2008 [online]*, 2007-12-11 [cit. 2011-10-28].

vnímán spíše jako dokument, který je nutné vypracovat pro Evropskou komisi, než jako akční plán dalšího směřování České republiky.

3.3.2 Národní program reforem ČR 2008 – 2010

Po prvním tříletém Národním programu reforem ČR následuje jeho druhé období, a to na roky 2008 až 2010. V makroekonomické části se kromě dodržování principu fiskálního cílení a střednědobých výdajových rámců se plánované reformní opatření týkají změn parametrů v důchodovém systému a zahájení reformy zdravotnictví. Reformy se týkají i systému vyplácení sociálních dávek a změny daňového systému, kdy navrhován posun od přímého k nepřímému zdanění. Mikroekonomická část Národního programu reforem se opět věnuje výzkumu a vývoji, kdy po schválení Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR v roce 2008 je plánována nová Národní politika v této oblasti na období 2009 – 2015. Dále se tato část věnuje zavádění a využívání informačních a komunikačních technologií. V souvislosti s ochranou životního prostředí je dáván důraz udržitelné využívání energetických zdrojů. Reformní opatření jsou také zaměřena na rozšíření a prohloubení vnitřního trhu, a to především volného pohybu služeb, dále na dozor nad finančním trhem a zlepšení právních úprav v oblasti podnikání. V části dokumentu, která je věnována zaměstnanosti se opatření týkají především pokračování reforem sociálního a důchodového systému, podpory celoživotního přístupu k práci zaměřeného na programy příprav na stárnutí a podpory rodin s dětmi. Opatření se dále týkají zvýšení a zkvalitnění investic do lidského kapitálu jako je zlepšení kvality odborného vzdělávání a dokončení kutikulární reformy. V Národním programu reforem na období 2008 – 2010 je výrazně počítáno s využitím dotačních programů ze strukturálních fondů EU.⁸⁴

Hodnotící zpráva Evropské komise o dosaženém pokroku Lisabonské strategie v členských zemích za rok 2008 v případě ČR konstatuje, že Národní program reforem obsahuje seznam akcí, ale schází mu rozpracování harmonogramu a rozpočtu. Opětovně je z důvodu dlouhodobé fiskální stabilizace zmiňována potřeba urychleného zavedení reforem důchodového systému a systému zdravotní péče. Evropská komise dále upozorňuje na potřebu zlepšit situace v oblasti výzkumu a vývoje, a to především ve

⁸⁴ MFČR: *Národní program reforem České republiky 2008 – 2010*, [cit. 2011-10-28].

jejího financování. Problém je stále spatřován v podnikatelském prostředí, kde je nedostatečný přístup k finančním prostředkům a málo je využíváno informačních a komunikačních technologií. Zpráva dále uvádí, i když byly v roce 2008 provedeny legislativní změny živnostenského zákona včetně náležitostí konkurzního řízení, nedochází k včasnému a účinnému provádění a uplatňování právních předpisů. Právě v prosazování práva má ČR oproti ostatním členským zemím největší mezery. Ve sféře zaměstnanosti je pozitivně vnímána její míra, která v roce 2008 dosáhla 66,6 %. Přesto zpráva upozorňuje na vysokou míru nezaměstnanosti mladých lidí, malé účasti žen s malými dětmi na trhu práce a nedostatečnému zaměření pracovního trhu na znevýhodněné osoby, především osoby nízkokvalifikované či se zdravotním postižením.⁸⁵

V případě Národního programu reforem na období 2008 – 2010 je vidět větší snaha ČR plnit cíle Lisabonské strategie. Obsahová část programu je konkrétnější a propracovanější. Narážíme ovšem na stejný problém jako u předchozího programu, a sice na absenci časového a finančního plánu. Je také zřejmé, že pro prosazení některých reforem není dostatečná politická vůle nebo široká veřejnost není dostatečně informována o kladech či záporech navrhovaných změn.

3.4 Národní cíle ČR v rámci strategie Evropa 2020

Po schválení strategie Evropa 2020 si jednotlivé členské země měly za úkol stanovit národní cíle, které vychází z hospodářských a sociálních specifik toho kterého členského státu. Česká republika si na základě strategie Evropa 2020 stanovila tyto kvantitativní cíle:⁸⁶

1. Zaměstnanost

- celková míra zaměstnanosti dosáhne výše 75%;
- míra zaměstnanosti žen dosáhne 65 %;
- míra zaměstnanosti starších pracovníků dosáhne 55 %;

⁸⁵ EUROPEAN COMMISSION: *Annual Progress Report 2009 [online]*, [cit. 2011-10-28].

⁸⁶ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Strategie Evropa 2020 a ČR [online]* [cit. 2011-10-28].

- snížení míry nezaměstnanosti osob ve věku 15 až 24 let o třetinu ve srovnání s rokem 2010;
 - snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací o čtvrtinu oproti roku 2010;
 - snížení administrativní zátěže podnikatelů oproti roku 2005 o 30 %;
 - zvýšení produktivity práce ve srovnání s rokem 2010 o 20 %;
2. Investice do výzkumu a vývoje
- zvýšení investic do výzkumu a vývoje na hranici 2,7 % HDP;
3. Zvyšování energetické účinnosti
- vláda ČR se rozhodla prozatím nepředložit národní cíl úspory spotřeby primárních energetických zdrojů;
4. Vzdělání
- zvýšení poměru vysokoškolsky vzdělaných lidí ve věku 30-34 let na hranici 32 %;
 - snížení poměru žáků předčasně opouštějících vzdělávací zařízení na 5,5 %;
5. Sociální začleňování a snižování chudoby
- udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 oproti roku 2008, kde současně bude vládou ČR vyvinuto úsilí vedoucí ke snížení počtu výše zmíněných osob o 30 000.

3.4.1 Srovnání hlavních cílů strategie Evropa 2020 s národními cíly ČR

Pro porovnání národních cílů ČR se stanovenými cíly strategie Evropa 2020 nám poslouží následující tabulka.

Tabulka 1 Srovnání hlavních cílů strategie Evropa 2020 s národními cíly ČR

Hlavní cíle strategie Evropa 2020	EU	ČR
Zvýšit zaměstnanost u osob ve věku 20 až 64 let na	75 %	75 %
Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje	3 %	2,70 %
Snížit emise skleníkových plynů oproti úrovním roku 1990 nejméně o	20 – 30 %	neurčeno
Zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v naší konečné spotřebě energie na	20 %	neurčeno
Zvýšit energetickou účinnost o	20 %	neurčeno
Snížit podíl dětí, které předčasně ukončují školní docházku na	10 %	5,5 %
Zvýšit podíl obyvatel ve věku od 30 do 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání na	40 %	32 %
Snížit počet Evropanů resp. Čechů, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby o	20 000 000	30 000

Zdroj: VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Strategie Evropa 2020 a ČR [online]* [cit. 2011-10-28].

Z tabulky vyplývá, že v případě celkové zaměstnanosti se obě cílové hodnoty plně shodují. Zaměstnanost v EU 27 i ČR se dlouhodobě pohybuje okolo 65 % a cíle dosáhnout v roce 2020 o 10 % vyšší hranice nebude i z důvodu současné hospodářské situace vůbec snadné.⁸⁷

U investování do výzkumu a vývoje se ČR blíží hranici stanovené strategií Evropa 2020. Evropská unie v celkovém rozsahu investování do výzkumu a vývoje nepřibližuje 2 % hranici HPD, Česká republika se pohybuje okolo 1,5 % hodnoty.⁸⁸ Cíle EU i ČR se pro tuto oblast zdají být dosti ambiciózní, ale věrme, že splnitelné.

⁸⁷ EUROSTAT: *Employment rate by gender, age group15-64 [online]*, 2011-09-23 [cit. 2011-10-29].

⁸⁸ EUROSTAT: *Gross domestic expenditure on R [online]*, 2011-09-23 [cit. 2011-10-29].

Co se týká ekologických cílů, ČR prozatím nepředložila Evropské komisi národní cíl úspory primárních energetických zdrojů. V této souvislosti je vhodné poznamenat rozdílný trend v ČR a zbytku EU. Převážná část členských zemí EU upouští od spotřeby standardních energetických zdrojů, jakými jsou uhlí, ropa, zemní plyn a uran. Výrazně jsou nyní upřednostňovány obnovitelné zdroje energie, a to voda, vítr, solární energie, biomasa a geotermální energie. Česká republika se částečně vydala také tímto směrem, jako nepříliš podařený si uvedme vládní program na podporu solárních elektráren, který v roce 2010 zaznamenal takový boom, že ve svém důsledku způsobil zvýšení cen elektrické energie v roce 2011.⁸⁹ Vyspělé členské státy také zcela upustily od získávání energie z uranu, oproti tomu Česká republika ji nehodlá přestat vyrábět a zvažuje výstavbu dalších jaderných reaktorů.

V případě cíle, který se týká snížení podílu dětí, které předčasně ukončují školní docházku, se ČR nachází v daleko lepší situaci než průměr EU. Při stanovení cíle strategie Evropa 2020, kdy byly známy poslední hodnoty tohoto ukazatele za rok 2008, se pohyboval průměr Evropské sedmadvacítky těsně pod hranicí 15 %. Za stejné období byla v ČR zaznamenána hodnota 5,6 %.⁹⁰ Z toho je patrné, že cíl ČR pro rok 2020 dosáhnout hranice 5,5 % není nespílitelný. Tím, že je již nyní tato hodnota velmi nízká, cílem ČR je snaha o dlouhodobé udržení tohoto trendu.

U druhého cíle v oblasti vzdělávání, který se týká zvýšení podílu obyvatel ve věku 30 až 34 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání, je situace opačná. Průměr EU se v roce 2008 pohyboval nad hranicí 31 %, v ČR byla ve stejném roce zaznamenána hodnota pouze 15,4 %.⁹¹ Národní cíl ČR se tedy zdá být daleko odvážnější než cíl EU. Bohužel tomu tak není. Dle údajů MŠMT je dlouhodobý trend vývoje tohoto ukazatel takový, že bychom v roce 2020 měli dosáhnout nejméně hranice 35 %, a to bez výrazných reformních změn.⁹²

V případě snah EU o redukci počtu osob, které se nachází pod vnitrostátní hranicí chudoby, o 20 miliónů, je Česko v odlišné situaci než zbytek Evropy. V ČR žije

⁸⁹ CENY ENERGIE: *Elektřina v roce 2011 zdraží o 5 %* [online], 2010-12-30 [cit. 2011-10-28].

⁹⁰ EUROSTAT: *Early leavers from education and training by gender* [online], 2011-09-23 [cit. 2011-10-29].

⁹¹ EUROSTAT: *Tertiary educational attainment by gender, age group 30-34* [online], 2011-09-23 [cit. 2011-10-29].

⁹² EURACTIV: *Vzdělání pro nás noční můrou nebude, shodují se odborníci* [online], 2010-07-20 [cit. 2011-10-29].

nejméně obyvatel pod hranicí chudoby z celé Unie, a to pouhých 8 %.⁹³ Za národní cíl do roku 2020 je tedy považováno udržení tohoto stavu.

Ze srovnání hlavních cílů strategie Evropa 2020 s národními cíly ČR je vidět, že Česko klade důraz především na zvýšení zaměstnanosti, které je spojeno s hospodářským růstem a s tím souvisejícím zvyšování investic do výzkumu a vývoje. Ostatní národní cíle nepředstavují výrazný posun oproti současnému stavu. Otazník zůstává u ekologických cílů, kde není zcela jasné, jakým vývojem se naše země ubere. V současnosti Česko spíše inklinuje k zachování a rozšíření výroby elektrické energie v jaderných elektrárnách než k výraznému využití obnovitelných zdrojů energie.

4 Závěr

Srovnáním Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020 lze konstatovat, že u nové strategie lze vidět posuny v různých oblastech. Je zřejmé, že po neúspěchu Lisabonské strategie, který je spatřován především v kombinaci špatného způsobu řízení, brzkého a rozsáhlého rozšíření EU, v nerovnoměrném a nedostatečném tempu prováděných reforem v jednotlivých členských zemích, špatné informovanosti veřejnosti o strategii a absenci sankcí při neplnění vytyčených cílů, se strategie Evropa 2020 snaží na tyto problémy hledat řešení. Lze spatřovat především snahu o zlepšení úloh evropských institucí v realizaci strategie Evropa 2020 než tomu bylo u Lisabonské strategie. Evropské unie hledá další nástroje, které přimějí členské země ke konsolidaci fiskální politiky a zavádí dohled na evropskými bankami, což se v dnešní době jeví jako klíčové zejména při hrozbě pádu eura či možném odchodu Řecka z eurozóny. Pro zlepšení ekonomické situace zemí EU ovšem chybí společná hospodářská vláda a jednotný evropský dluhopis a společná daň, které kromě přísunu peněz do evropského rozpočtu by znamenaly především použití společné fiskální politiky a přiměly členské země striktně dodržovat pravidla Paktu stability a růstu. To by mělo mít za následek i rychlejší překonání hospodářské krize a naplňování strategie Evropa 2020. Při odpovědi na otázku úvodu práce, zda má strategie Evropa 2020 větší předpoklady pro úspěšné naplnění, než Lisabonská strategie, se neubráním určité skepsi. I když má strategie

⁹³ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Strategie Evropa 2020: Češi volají po reálných cílech [online]* 2010-05-07 [cit. 2011-10-29].

Evropa 2020 lepší nástroje pro své naplnění než měla Lisabonská strategie, z důvodu přetrvávající hospodářské krize není jasné, zda nebudou využity pouze na sanaci škod vzniklých v současné době.

V oblasti sociální soudržnosti je v obou strategických dokumentech zdůrazňována potřebnost modernizace pracovního trhu a zvyšování hranice zaměstnanosti. Dále se EU v této oblasti zaměřuje na snižování počtu žáků, kteří předčasně opouštějí školu a klade důraz na zvyšování počtu mladých lidí, kteří studují vysokou školu. Dlouhodobým cílem v boji proti chudobě je také zlepšení životní situace osob žijících v podmínkách sociálního vyloučení, což má přispět k jejich aktivnímu zapojení do společnosti. Přes tyto strategické cíle Evropská unie nyní především hledá rovnováhu mezi pružným pracovním trhem a sociálním zabezpečením, zaměřuje se na politiku aktivního stárnutí a řeší udržitelnost důchodového systému a jak zajistit lepší přístup k systému zdravotní péče. Je zřejmé, že otázka sociální koheze je stále na pořadu dne i při řešení ekonomické krize. Přesto je zřejmé, že některé sociální reformy jsou nevyhnutelné. Zejména z důvodu stárnutí evropské populace se již nyní prodlužuje hranice odchodu do důchodu ve většině členských zemích EU. Další členské státy připravují reformy sociálního, důchodového a zdravotního systému. Je zřejmé, že pokud se ekonomice daří je míra sociální soudržnosti vyšší a naopak. Nyní jsme tedy ve fázi, kdy je nutné realizovat sociální a další reformy, a to i z důvodu ekonomického oživení.

Osobně se domnívám, že Evropská unie se nyní nachází ve velmi složité situaci. Rozsah ekonomické krize v Evropě, kterou do značné míry ovlivnilo dlouhodobé nedodržování pravidel Paktu stability a růstu či konvergenčních kritérií členských zemí EU, je tak velký, že EU nyní řeší svou další existenci. Hrozí rozpad eurozóny či dokonce Evropské unie. I když strategie Evropa 2020 uplatňuje nástroje, které by mohly pomoci k jejímu úspěšnému splnění, není dosažení jejích cílů na pořadu dne. V práci uvedené skutečnosti vedou k následujícímu závěru, pokud Evropská unie nenajde způsob, jak přimět veškeré členské země k dodržování strategických cílů, budou jakékoliv další evropské strategie končit neúspěchem.

Myslím si, že udržení sociální soudržnosti je nezbytným předpokladem dalšího fungování Evropské unie. I za současné špatné ekonomické situace by Evropa měla investovat do lidského kapitálu, neměla zapomínat na sociální sféru a bojovat proti

chudobě a sociálnímu vyloučení. V dlouhodobém horizontu se jí to určitě vyplatí. Sociální soudržnosti se totiž nelze vzdát.

Literatura

Monografie

BALDWIN R.- WYPLOSZ, Ch. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, 480 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

FUCHS, K., TULEJA, P. *Základy ekonomie* 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. 348 s. ISBN 80-86119-94-7

KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J. MRÁČEK, K. *Lisabonská strategie: posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* 1. vyd. Praha: Professional Publishing, Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky VŠE v Praze, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8.

ŠONKA, J. *Srozumitelně o Evropské unii*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Plot, 2004. 159 s. ISBN 80-86523-32-2.

TOTH, D. *Lisabonská strategie*. 1. vyd. Davle, Praha: Kernberg Publishing, Alfa, 2009. 195 s. ISBN 978-80-87197-21-9.

TOTH, D. *Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020*. 1. vyd. Praha: Powerprint, 2010. 213 s. ISBN 978-80-87415-05-4

ŽÁK, M. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: VŠEM, 2007. 210 s. ISBN 978-80-86730-04-2.

Odborné knihy a časopisy

II. MEZINÁRODNÍ VĚDĚCKÁ KONFERENCE *Kulatý stůl – Den Evropy: Evropa po Lisabonské smlouvě* 1. vyd. Praha: Professional Publishing, Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, 2010. 67 s. ISBN 978-80-7431-031-7

Internetové zdroje

CENY ENERGIE: *Elektrina v roce 2011 zdraží o o 5 % [online]*, 2010-12-30 [cit. 2011-10-29], Dostupné z WWW: <
<http://www.cenyenergie.cz/elektrina/clanky/elektrina-v-roce-2011-zdrazi-o-5.aspx>>.

CPKP, ORINIAKOVÁ, P.: *Sociální politika Evropské unie – základní dokumenty [online]*, 2001-05-09 [cit. 2011-09-05], Dostupné z WWW: <
<http://www.cpkp.cz/jc/socpoleu.html>>.

ČSU: *Obecné ekonomické prostředí [online]*, 2008-01-09 [cit. 2011-06-09], Dostupné z WWW: <http://www2.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obecne_ekonomicke_prostredi>.

ČSU: *Nadnárodní agregace EU – obecná míra nezaměstnanosti [online]*, [cit. 2011-09-09], Dostupné z WWW:
<[http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/82D1AB51455378F0C1257434002D4311/\\$File/EU_uILO03.pdf](http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/82D1AB51455378F0C1257434002D4311/$File/EU_uILO03.pdf)>.

ČSU: *Sociální soudržnost [online]*, 2008-01-09 [cit. 2011-06-09], Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/socialni_soudrznost_mezinarodni_srovnani>.

EURACTIV, URBAN, L.: *Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy [online]*, 2005-01-10 [cit. 2011-09-18], Dostupné z WWW:
<<http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/pro-se-neda-lisabonsk-strategii-na-okraj-wim-kokovy-zprvy>>.

EURACTIV: *Komise předložila plán dohledu nad finančními institucemi [online]*, 2009-09-24 [cit. 2011-10-23], Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/komise-predlozila-plan-dohledu-nad-financnimi-institucemi-006538>>.

EURACTIV: *Vzdělání pro nás noční můrou nebude, shodují se odborníci [online]*, 2010-07-20 [cit. 2011-10-29], Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/vzdelani-nocni-murou-pro-ceskou-republiku-nebude-shoduji-se-odbornici-007740>>.

EUROMANAGERS: *Fondy 2014-2020 [online]*, [cit. 2011-10-22], Dostupné z WWW:
<<http://www.euromanagers.cz/cz/fondy-2014-2020/>>.

EUROPEAN COMMISSION: *Annual Progress Report 2007 [online]*, 2006-12-12 [cit. 2011-10-28], Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Annual_Progress_Report_2007.pdf>.

EUROPEAN COMMISSION: *Annual Progress Report 2008 [online]*, 2007-12-11 [cit. 2011-10-28], Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Annual_Progress_Report_2008.pdf>.

EUROPEAN COMMISSION: *Annual Progress Report 2009 [online]*, [cit. 2011-10-28], Dostupné z WWW: <

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Annual_Progress_Report_2009.pdf>.

EUROPEAN COMMISSION: *Financial Programming and Budget [online]*, [cit. 2011-10-15], Dostupné z WWW: < http://ec.europa.eu/budget/index_en.cfm>.

EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 20 and 21*

March 2003 – Presidency Conclusions [online], 2003-03-23 [cit. 2011-09-09],

Dostupné z WWW:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/75136.pdf>.

EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 20 and 21*

March 2005 – Presidency Conclusions [online], 2005-03-21 [cit. 2011-09-09],

Dostupné z WWW:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/84335.pdf>.

EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 23 and 24*

March 2006 – Presidency Conclusions [online], 2006-03-24 [cit. 2011-09-09],

Dostupné z WWW:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/89013.pdf>.

EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 8 and 9*

March 2007 – Presidency Conclusions [online], 2007-03-09 [cit. 2011-09-09],

Dostupné z WWW:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/93135.pdf>.

EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 13 and 14*

March 2008 – Presidency Conclusions [online], 2008-03-13 [cit. 2011-09-09],
Dostupné z WWW:
<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/99410.pdf>.

EUROPEAN COUNCIL: *Brussels European Council 19 and 20
March 2009 – Presidency Conclusions [online]*, 2009-03-20 [cit. 2011-09-09],
Dostupné z WWW:
<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/106809.pdf>.

EUROPEAN COUNCIL: *Lisbon Strategy evaluation document [online]*, 2010-02-02
[cit. 2011-09-30], Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/lisbon_strategy_evaluation_en.pdf>

EUROPEAN COUNCIL: *Presidency Conclusions: Barcelona European Council 15
and 16 March 2002 [online]*, 2002-03-16 [cit. 2011-09-09], Dostupné z WWW:
<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/71025.pdf>.

EUROPEAN COUNCIL: *Stockholm European Council 23 and 24
March 2001 – Presidency Conclusions [online]*, 2001-03-23 [cit. 2011-09-09],
Dostupné z WWW:
<http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.%20ann-r1.en1.html>.

EUROSKOP, URBAN, L.: *Vnitřní trh EU [online]*, [cit. 2011-10-22], Dostupné
z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8732/sekce/strucna-historie-vnitriho-trhu/>>.

EUROSKOP, ZAHRADNÍK, P.: *Z EU se nesmí stát telefonní seznam [online]*, [cit.
2011-10-22], Dostupné z WWW: < <http://www.euroskop.cz/8801/15914/clanek/petr-zahradnik-z-eu-2020-se-nesmi-stat-telefonni-seznam/>>.

EUROSTAT: *Early leavers from education and training by gender [online]*, 2011-09-
23 [cit. 2011-10-29], Dostupné z WWW: <
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40>.

EUROSTAT: *Employment rate by gender, age group15-64 [online]*, 2011-09-23 [cit.
2011-10-29], Dostupné z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsiem010&language=en>>.

EUROSTAT: *Employment rate of older workers by gender [online]*, 2011-08-12 [cit. 2011-09-09], Dostupné z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>>.

EUROSTAT: *Gross domestic expenditure on R [online]*, 2011-09-23 [cit. 2011-10-29], Dostupné z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir020>>.

EUROSTAT: *Structural indicators [online]*, [cit. 2011-06-09], Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators>.

EUROSTAT: *Tertiary educational attainment by gender, age group 30-34 [online]*, 2011-09-23 [cit. 2011-10-29], Dostupné z WWW: <

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_41>.

EUROSTAT: *Unemployment rate by gender [online]*, 2011-08-12 [cit. 2011-09-09], Dostupné z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsiem110&language=en>>.

EUROPA: *Deklarace z 9. května 1950 [online]*, [cit. 2011-10-15], Dostupné z WWW: <http://europa.eu/abc/symbols/9-may/decl_cs.htm>.

EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění [online]*, 2010-03-03 [cit. 2011-09-18], Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf>.

EVROPSKÁ KOMISE: *Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa [online]*, [cit. 2011-10-23], Dostupné z WWW:

<<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=958>>.

EVROPSKÁ KOMISE: *Akt o jednotném trhu [online]*, 2011-04-13 [cit. 2011-10-22], Dostupné z WWW: <[\[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0206:FIN:CS:DOC\]\(http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0206:FIN:CS:DOC\)>.](http://eur-</p></div><div data-bbox=)

EVROPSKÁ KOMISE: *EVROPA 2020 - Udržitelný růst [online]*, 2011-08-11 [cit. 2011-09-18], Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/sustainable-growth/index_cs.htm>.

EVROPSKÁ KOMISE: *Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení [online]*, [cit. 2011-10-23], Dostupné z WWW:

<<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=961&langId=cs>>.

EVROPSKÁ KOMISE: *Lisabonská strategie [online]*, 2010-10-30 [cit. 2011-09-04], Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>.

EVROPSKÁ KOMISE: *Strukturální politika v období 2014-2020 – návrh nařízení vztahující se na všechny strukturální nástroje EU [online]*, [cit. 2011-10-22], Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/general/general_summary_cs.doc>.

EVROPSKÁ RADA: *Rozhodnutí Evropské rady pro systémová rizika [online]*, 2011-09-21 [cit. 2011-10-23], Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:302:0003:0011:CS:PDF>>.

EVROPSKÉ FORUM PODNIKÁNÍ, MALÝ, J.: *Porovnání Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020: budou mít podobný, nebo rozdílný osud? [online]*, 2010-09-22 [cit. 2011-10-15], Dostupné z WWW: <

http://www.efp.cz/download/prispevky/Maly_EFP_2010.pdf>.

EVROPSKÝ PARLAMENT: *Zpráva o úloze minimálního příjmu v boji proti chudobě a o prosazování společnosti sociálního začleňování v Evropě [online]*, 2010-07-16 [cit. 2011-06-09], Dostupné z WWW:

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2010-0233+0+DOC+XML+V0//CS>>.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE: KOK, W.: *Facing the challenge – The Lisbon strategy for growth and employment [online]*, 2004-11-01 [cit. 2011-09-06], Dostupné z WWW:

http://www.unic.pt/images/stories/publicacoes200801/kok_report_en.pdf>.

MFČR: *Národní program reforem České republiky 2005 – 2008* [cit. 2011-10-28],
Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/NPR_CZ_102005_pdf.pdf>.

MFČR: *Národní program reforem 2005 - 2010* [online], [cit. 2011-10-23], Dostupné
z WWW: Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_narodni_program_reforem_cr.html>.

MFČR: *Národní program reforem České republiky 2008 - 2010* [online], [cit. 2011-10-
28], Dostupné z WWW:

<[http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Narodni_program_reforem_CR_2008-2010_pdf\(1\).pdf](http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Narodni_program_reforem_CR_2008-2010_pdf(1).pdf)>.

NÁRODNÍ EVROPA: *Kritika Česka za Národní program reforem* [online], 2006-01-
24 [cit. 2011-10-28], Dostupné z WWW:

<http://www.naseevropa.cz/portal/port_data.nsf/97e3955c4199ea94c1256eaf0056116c/eda913c4571a558dc12571000058871a?OpenDocument>.

REVUE POLITIKA: „*Evropa 2020*“ – *nová Lisabonská strategie na obzoru* [online],
2010-04-01 [cit. 2011-09-18], Dostupné z WWW:

<<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1280/evropa-2020-nova-lisabonska-strategie-na-obzoru>>.

SPOLEČNÁ ČESKO-SLOVENSKÁ DIGITÁLNÍ PARLAMENTNÍ KNIHOVNA:
PČR PS 1998 – 2002, 43. schůze parlamentu, [online] 2001-12-07 [cit. 2011-10-15],

Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/043schuz/s043283.htm>>

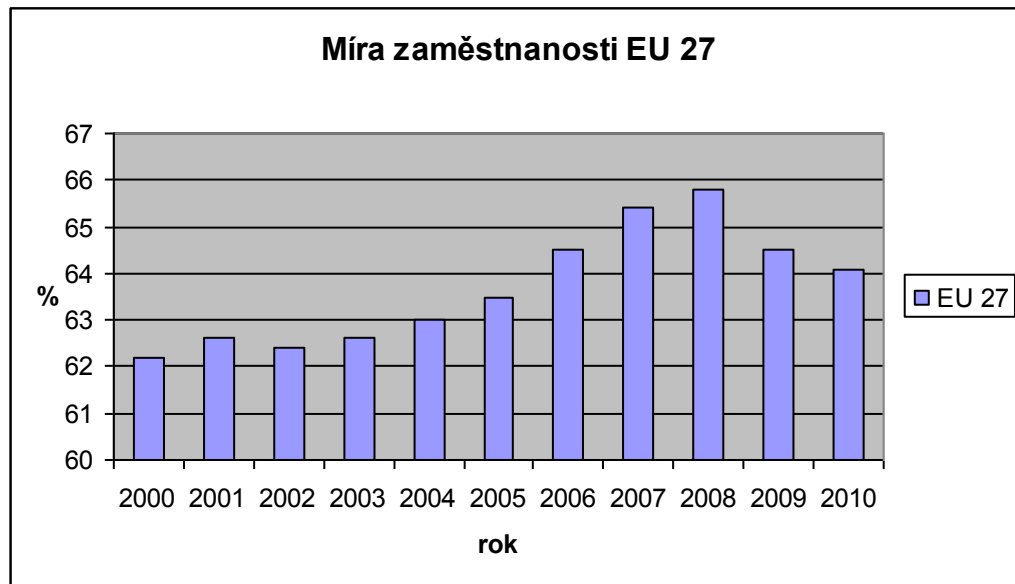
VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Strategie Evropa 2020 a ČR* [online] [cit. 2011-10-
28], Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/cr/eu-2020-a-cr-78696/>>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Strategie Evropa 2020: Češi volají po reálných cílech*
[online] 2010-05-07 [cit. 2011-10-29],

Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/v-mediich/archiv-chmiel/strategie-evropa-2020-cesi-volaji-po-realnych-cilech-71530/>>.

Přílohy

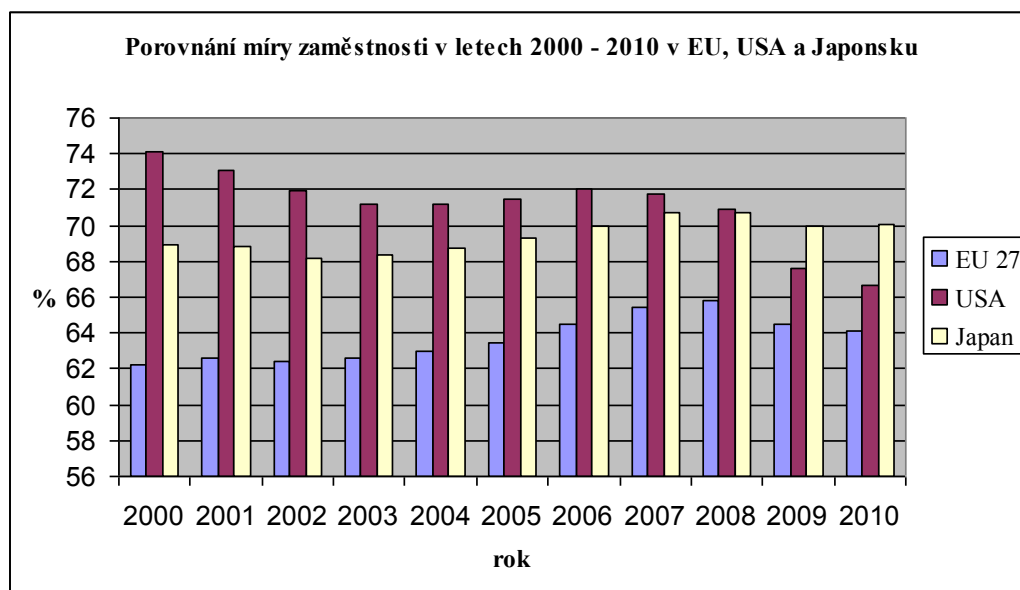
Příloha 1 - Míra zaměstnanosti EU 27 v letech 2000 - 2010

Zdroj: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsiem010> (data k 29.10. 2011).

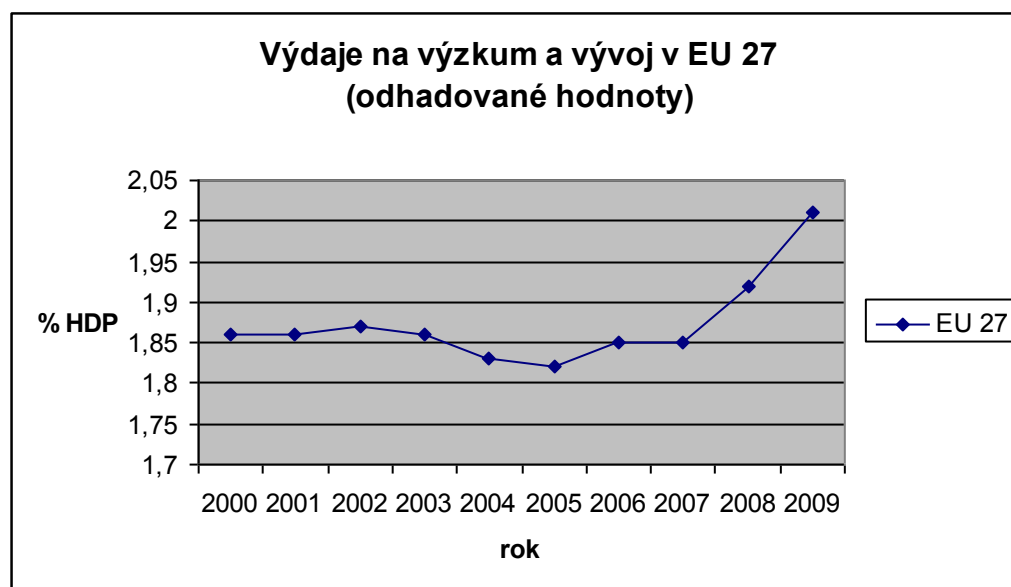
Příloha 2 - Porovnání míry zaměstnanosti v letech 2000 – 2010 v EU, USA a Japonsku

Zdroj: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsiem010> (data k 29.10. 2011).

Příloha 3 - Výdaje na výzkum a vývoj v % HDP v letech 2000 – 2010 v EU 27

Zdroj: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir020> (data k 29.10. 2011).